

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
crta eno v Jugoslaviji
120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglas po 150
in 2D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250 Din, večji
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neironkirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Politično ali korporativno zastopstvo

Vprašanje postaja čedalje bolj aktualno. Te dni ga je zopet sprožil Mac Donald s svojo zahtevo po nekakšni korporativni zbornici. Odprta borba med delom in kapitalom, napredek v tehniki in nova organizacija proizvodnje porajajo nova vprašanja, ki pritiskejo na državo z vedno večjo silo. Če današnji tako zvani »demokratski« parlament dejansko ni več kos novim nalogam, kaj čuda, da so državniki pričeli misliti na nove reprezentančne ustanove. Stavljeni so bili radikalni predlogi za zamenjavo zbornice s korporativno-stanovsko, državljan naj bi se organizirali ne več po političnih strankah, temveč po stanovih, drugi se zavzemajo le za reformo današnjega političnega parlamentarnega predstavnstva, oziroma za spopolnitev parlamenta s korporativnim svetom.

Mac Donald je praktično ubral srednjo pot; v svojem volilnem programu ne zahteva odprave po političnem parlamentu, pač pa naj bi se sedanji zbornici dodal kolektiven organ, ki bi na socialno pravičen način urejeval odnose med kapitalom in delom. Temu gospodarskemu svetu bi predsedoval ministrski predsednik, sestavljali pa bi ga predstavniki strokovnih organizacij in industrije.

Vprašanje je najbolj dozorelo v Italiji. Italijanski poskus za uvedbo korporativnega zastopstva je vreden pozornosti. O njegovi resnosti ne moremo dvomiti, ker si je fašizem ustvaril iz njega celo svoj »raison d'être« in hoče prav v tem pogledu pustiti trajne posledice za seboj.

Vendar pa fašistovski publicisti sami priznavajo, da si fašizem še ni povsem na jasnem v tem vprašanju in se radi tega ne more odločiti za radikalno rešitev v določeni meri. Temelj je že postavljen v »delovni listini«, ki priznava državljanu le kot proizvajalca v interesu proizvodnje, »ki je obenem državni interes«. Zgradba pa še davnino ni dovršena. Od leta 1926., ko je izšel prvi sindikalni zakon, je Mussolini večkrat podrl cela nadstropja, da jih nanovo postavi; tako je danes »korporacijski svet« povsem drugače zasnovan kakor pred leti.

Kljub vsej nejasnosti pa ni težko zaznati dve glavni potezi, ki karakterizirata Mussolinijev zasnovo ljudskega predstavnstva: Mussolinijeva zasnova predpostavlja obstoj močno organizirane stranke in močno osebnost ministrskega predsednika. Prav zadnje retuširanje osnutka korporacijskega sveta se je izvršilo v smeri, da se stanovske organizacije spravijo pod vpliv politične stranke, ki naj šele ustvari novega državljan v fašistovski »korporaciji«; a nad stanovi, organiziranimi v sindikatih, in stranko stoji samó kralju odgovorni ministrski predsednik.

Fašistovska korporativna zbornica v Rimu je eminentno politična. Sestavlja jo 400 v fašistovski stranko vpisanih in po velikem fašistovskem svetu designiranih poslancev; poslanske kandidate, tisoč po številu, so sicer delegirala vodstva osrednjih sindikalnih zvez, a sam generalni tajnik fašistovske stranke, priznava, da so se in bodo voditelji sindikalnih organizacij rekrutirali iz stranke.

Kar se tiče »korporacijskega sveta« (Consiglio nazionale delle Corporazioni), pa bo sestojal iz 7 sekcij, v katerih bo paritetno zastopano po šest sindikalnih zvez delodajalcev in delojemalcev, in sicer po panogah (industrija, kmetijstvo, trgovina, prevozna podjetja na suhem, prevozna podjetja na morju in banke) ter stanovska organizacija profesionistov in umetnikov; osma sekcija nima sindikalnega značaja in jo tvorijo predstavniki v fašistovski stranki organiziranih društev kakor Dopolavoro, Ballila in društva državnih nameščenec. Člani korporacijskega sveta bodo še ministrski predsednik, generalni tajnik fašistovske stranke in državni pravdnik kasacijskega dvora. Korporacijski svet bo štel okoli 100 članov. Svetu predseduje ministrski predsednik in brez njegovega privoljenja ni noben sklep veljaven. Svet ima samo posvetovalno pravico v socialnih in gospodarskih zadevah, kakor so socialno zavarovanje, sklepanje delovnih pogodb, smotrna ureditev in razdelitev proizvodnje, ter pripravlja tudi zadevne zakonske načrte. Med člani korporacijskega sveta se sestavi pod predsedstvom generalnega tajnika fašistovske stranke »osrednji korporacijski odbor«, ki bo vodil »pokrajinske korporacije« v posameznih pokrajinah. Tem intersindikalnim organizacijam predseduje zopet pokrajinski fašistovski

Pravilnik o neposrednih davkih

Kdo je oproščen davka - Oblastna trošarina na alkoholne pijače

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Finančni minister je podpisal pravilnik o izvršitvi zakona o neposrednih davkih. Pravilnik prinaša današnje »Službene Novine«.

Ta pravilnik predpisuje: Ako je osnova dopolnilnega davka na katastrski donos večja od 25.000, potem se bo davek računal na dohodek od 25.000 Din. Samostanske stavbe se ne bodo obdavčile s tem davkom, ako se ne oddajo v najem. Kmetijske zadruge izven rajonske linije mest, kjer so okrajna glavarstva, se ne bodo obdavčile. Hišni lastniki plačajo davek od najemnin, ako znaša njihov čisti donos nad 50.000 Din. Od rentnega davka se oprostito vsi dohodki države, oblasti, okrajev, občine in apanaže članov kraljevega doma, dohodki diplomatskih zastopnikov, obresti, ki se plačajo v inozemstvo od države, od oblasti, od okraja, od občine, od Narodne banke, od Drž. hipotekarne banke, od poštne hranilnice, obresti od državnih bonov, obresti od državnih posojil, obresti zadrugnih zvez, dohodki uradov za zavarovanje delavcev, zbornice, cerkvenih občin, samostanov, volil, podpore, vzdrževanje moža in žene, roditeljev, stundenje in invalidske podpore.

Nadalje so oproščeni davka: lastni dohodki združenih in samostojnih fondov, ki jih imajo javna telesa izključno za svoje name-

ščence in delavce za slučaj bolezni, invalidnine itd. Isto velja za dohodke bratovskih skladnic, za obresti, katere izključujejo zadrugne zveze svojim zadrugam, ali drugim takim zvezam »li zadrugam medsebojno na denarne iznose, ki so pri njih deponirani. Obresti vlog v »li varčevanja posameznih zadrug so podvržene davku. Davka so oproščeni lastni dohodki pokojninskih skladov za vdove in otroke umrlih državnih uradnikov in nastavljenec. Davčna osnova se določa praviloma na podlagi denarnih dohodkov, ki se dosežejo v prejšnjem letu, razen če davku podvrženi donosi »li prejšnjemu ali prestanejo v teku leta. Pravilnik prinaša nadalje obširne spremembe in dopolnitve k prejšnjemu pravilniku ter našteva določbe o pobiranju in izračunavanju davkov.

Iste »Službene Novine« prinašajo razpis finančnega ministrstva v obliki navodila o plačevanju oblastne trošarine, dalje navodila za izvoz spirita in žganja v inozemstvo z olajšavami. Za oblastne trošarine velja določilo, da lahko oblasti nalagajo na 100 litrov piva 30 Din oblastne trošarine, na 100 litrov vina 50 Din, na 100 kg ecenja 400 Din, na en liter likerja, ruma in konjaka 5 Din, na liter spirita 5 Din, na 1 liter žganja 5 Din oblastne trošarine.

Vprašanje razvrstitve uradnikov

Reorganizacija ministrstev bo izuršena do konca meseca -- Upokojitve bodo precej številne -- Materielni položaj višjega uradn. bo zboljšan

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Svoječasno smo že poudarjali, da bo poleg formalne preosnove posameznih ministrstev najvažnejše vprašanje razvrstitve osebja. Vsled tega vprašanja so se uredbe tudi nekoliko zakasile. Računa se, da bo končna organizacija ministrstev uzakonjena in izvedena šele proti koncu tega meseca. Vprašanje razvrstitve osebja pa je različno po značaju posameznih ministrstev.

Prosvetno ministrstvo n. pr. ne bo bistveno spremenilo osebja pred koncem šolskega leta, marveč se bo razvrstitev prosvetnega osebja pa je različno po značaju posameznih ministrstev hoče kader podrejenega sodnega stanu čimprej razčistiti. Pred kratkim je bila v tem ministrstvu važna seja, na kateri so bile zastopane skoraj vse pokrajine in referenti o stanju kvalificiranega sodnega osebja. Pri tej priliki se je pokazalo, da so, kakor za časa prejšnjega parlamentarnega režima, bile sodne razmere najslabše na Hrvatskem in potem v Vojvodini in Srbiji. Ministrstvu so se podali konkretni referati in predlogi, kako je treba porazvrstiti sodno osebje v teh pokrajinah. Ker je pravosodno ministrstvo dovršilo načrt reorganizacije svojega ministrstva, proučuje sedaj vprašanje razvrstitve sodnih uradnikov v vsej državi. Tudi danes se je pri pravosodnem ministrstvu vršila važna konferenca med njim in ministrom Uzunovićem.

V drugih ministrstvih gre za uradniški kader na splošno. Splošna uredba predsednika vlade, kakor tudi posamezne uredbe ministrov predpisujejo, da stavi svoje uradništvo na razpolago in iz njega izberejo potrebno število. Poleg te splošne tendence obstoje še druga tendenca, da se materialni položaj visokih uradnikov, ravnateljev in načelnikov zboljša in pomaknejo ti v višjo skupino kot doslej. Ravno radi tega je v mnogih min. nastalo vprašanje, ali je za to potreben zakon ali samo navadna oblika uredbe, ker so bili položaji uradnikov določeni v zakonu.

Ministrstvom je nadalje skupno vpraša-

nje, kaj je z uradništvom tistih oddelkov, ki so podrejena drugim ministrstvom, kot n. pr. oddelki za gradnjo železnice, ki je prešel od železniškega ministrstva k gradbenemu, ali oddelki za vode, ki je prešel od kmetijskega k gradbenemu ministrstvu. Informirali so se, da pomnožena ministrstva vsega uradništva ne bodo prevzela. Brez dvoma bodo upokojitve zelo številne. Pri izpolnitvi odločilnih uradniških mest se mnogo razmotriva o spopolnitvi predsedništva vlade, zlasti o generalnih inspektorjih pri ministrstvih. Uredba predsednika vlade predpisuje za kvalifikacijo teh funkcionarjev fakultetno naobrazbo ali strokovne šole. Katere strokovne šole so pri tem mišljene, še ni jasno. Splošno se računa, da bomo imeli na koncu julija spopolnjeno državno upravo, izbrano uradništvo in spopolnjene oddelke tistih ustanov, ki so se na novo ustanovile, kat n. pr. tiskovni urad.

Na vprašanje Vašega dopisnika, ali bi o vseh teh vprašanjih lahko dal kak konkreten odgovor, ki je visok državni funkcionar, ki je imel največ posla ravno s predstojecimi preosnovami, odgovorili tole: Ministrstvu so bila dana navodila, naj čimprej izvede formalno reorganizacijo resorov in da naj splošno uradniško ureditev zaenkrat pusti pri miru. Razume se, da se bo takoj po izvršeni preosnovi ustroja ministrstev pristopilo k enako važnim vprašanjem — tako k uradniškemu zakonu. Pri pravosodnem ministrstvu se je danes trdilo, da bo najprej dovršena uredba pravosodnega ministrstva, ki bo služila kot tip uredbe za vsako ministrstvo. Po tej uredbi bi se pričelo tudi z ureditvijo onih uradniških položajev, pri katerih ne bodo več odločilne skupine, kakor je bilo dosedaj po uradniškem zakonu, in se mesta ne bodo več dajala po činu.

Po uredbi trgovinskega ministrstva bode imelo to ministrstvo tri oddelke: splošnega, trgovinskega in obrtno-industrijskega. Obrtništvo je torej priključeno industriji.

Svečan sprejem naše mornarice na Krku

Atene, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanska mornarica je danes dopoldne dospela v krško pristanišče na obisk grškega brodogovja. Nasproti je poletelo 10 grških vodnih letal in spremljalo goste do krškega pristanišča. Ko je jugoslovanska brodogovja dospelo do malega otoka Vida, kjer je pokopanih na tisoče srbskih vojakov iz svetovne vojne jim je brodogovje izkazalo vojaške časti. Jugoslovanski admiral je izjavil v Krku zastopnikom listov, da ga je izkazovanje prijateljskih čustev s strani grškega brodogovja zelo razveselilo, ker to dokazuje, da so prijateljske vezi, ki so nastale med obema državama v skupnih bojih proti sovražniku, ostale trajne.

Ameriška izseljeniška kvota povišana

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Ameriški konzulat je obvestil ministrstvo za socialno politiko, da je letošnja kvota izseljevanja za Ameriko določena na 671 oseb. Nasprotno je dobilo ministrstvo za socialno politiko od našega ameriškega poslanstva obvestilo, da se je kvota povišala na 847. Kakor čujemo, bo ministrstvo takoj pristopilo k reševanju dospelih prošelj in bodo tudi letos šle v Ameriko predvsem žene in otroci tistih, katerih možje so že v Ameriki.

Cestni zakon objavljen

Zakon o državnih in samoupravnih cestah je bil publiciran v »Službenih Novinah«, št. 110 z dne 13. maja 1929.

Iz besedila objavljenega zakona se vidi, da je zakon tako sestavljen, da popolnoma ustreza sedanjim razmeram in da so izpadle iz zakona vse one prvotne neumestne določbe.

Pribičević se preseli v Belgrad

Zagreb, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Svetozar Pribičević bo jutri odpotoval v Belgrad. V krogih, ki so blizu Svetozarju Pribičeviću, si prizadevajo razširiti v javnost vesti, da je to potovanje v zvezi z boleznijo Pribičevićeve soproge. Zve se pa, da Pribičević pripisuje svojemu potovanju v Belgrad velik politični značaj.

Belgrajske vesti

Seja vlade se je danes vršila ob pol 6 na Topčideru.

Zunanji minister je danes objavil končni program zborovanja male antante, ki se prične dne 20. maja ob 10. Dne 27. maja se konča izlet. Dr. Beneš se vrne v Prago preko Zagreba in Maribora, Mironescu pa preko Zagreba in Vinkovcev v Bukarešto.

Zastopnik pravoslavne sinoda dr. Letić je danes nadaljeval razgovore s prosvetnim ministrom Maksimovićem. Dr. Letić in Maksimović sta se sestala dopoldne. Letić je Maksimovića informiral o stališču pravoslavne cerkve z ozirom na načrt ljudskošolskega zakona.

Šef presbiterija Marjanović se je danes mudil pri prometnem ministru dr. Korošcu.

Predlog o skladu za zgradbo železničarskih stanovanj proučuje prometni minister dr. Korošec.

Minister Frangeš, ki se je dalje časa mudil v Južni Srbiji, se je danes vrnil v Belgrad.

Delegacija zadrugištva je obiskala finančnega ministra Šverljugo. Predložila mu je spomenico glede rentnega davka na zadrugi davek, glede taks in trošarine na vino. Minister je delegacijo zelo ljubeznivo sprejel in ji obljubil, da bo vprašanje proučil.

Naš praški poslanik Angjelinović je danes prispeval v Belgrad. Njegov prihod je v zvezi z zborovanjem male antante.

Poljski poslanik Papinski je danes predstavil poljskega pisatelja Janovskega zastopniku zunanjega ministra dr. Kumanudiju, ki ga je informiral o pogajanjih jugoslovanskega društva likovnih umetnikov o razstavi, ki se bo vršila v Varšavi in Krakovem.

S kraljevim ukazom je na predlog prometnega ministra vpokojen pomočnik ministra ing. Kuzmanović. Nadalje ing. Dušan Burač, načelnik notranjega oddelka pri pomorskem ravnateljstvu v Splitu. Nadalje je premeščenih iz notranosti Srbije, oziroma obratno od glavnega ravnateljstva v Belgradu več železniških uradnikov.

Državni podtajnik dr. Letica je izdelal zakonski načrt o taksah.

tajnik sporazumno s prefektom. Pokrajinske korporacije naj bi blažile spore med sindikati delodajalcev in delojemalcev, dovajale sindikatom vedno svežega fašistovskega duha, vzgajali njihove člane v odpovedi lastnih stanovskih interesov pred državnimi in jih nadzirale.

Poslanska zbornica, ki ne more več prosto sklepati o političnih in socialnih vprašanjih brez privoljenja velikega fašistovskega sveta, oziroma ministrskega predsednika, in korporacijski svet sta torej popolnoma odvisna od politične stranke in državne birokracije. Zbornica in korporacijski svet sta torej nekaka politično-korporativna zmes.

Zakaj mora v Italiji tako biti, nam pove generalni tajnik fašistovske stranke, ki pravi, da ne more fašistovska stranka prepustiti sindikatov samim sebi, dokler ne zginejo iz njih socialistični ostanki, ki so predvsem med delavsko maso v mestih še močni.

Naj si bodo današnje razmere v Italiji še tako izjemne, lahko iz italijanskega zgleđa izvajamo, da si je težko misliti korporativno zastopstvo brez parlamentarnega s političnimi strankami, da bi zgolj korporativno zastopstvo morda še poostriilo razredno borbo; politično in korporativno zastopstvo naj bi se ne izključevali, pač pa izpopolnjevali.

Cankov o notranji politiki Bolgarske

Predsednik bolgarskega parlamenta Aleksander Cankov je v razgovoru z dopisnikom »Telegraph Union« naslikal notranje politični položaj Bolgarske tako-le:

Politična situacija na Bolgarskem se usmerja po sestavi političnih sil v parlamentu. Stranke, združene v »Demokratskem zgovoru« vodijo skupen boj proti zemljedelnem (ki jih je vodil Stambolijski) in komunistom, ki se zama zmanj, da se rešijo boljševiške veletite (brezsilnega hotenja).

Težkoče bolgarskega strankarskega življenja obstoje v glavnem v tem, ker nima niti ena stranka, razven socialistične, določenega svetovnega naziranja. Brezidejnost, od katere trpe vse bolgarske stranke, je naša največja nesreča. Demokratski zgovor je nova stranka, ki obstoji šele od julija 1923, pa celo ona temelji na starih preživelih strankah, ki so jo potem prerodile nove, dosedaj politično majopembne sile. Iz tega je nastala v stranki sami borba mladih proti starim. Ta borba pa ne bo povzročila razpada koaliranih skupin, vendar pa je na vsak način potrebno, da dobi Demokratski zgovor novo vsebino in skupno idejo, za katero bi se potem borile vse skupine na enak način.

Javno življenje večine evropskih držav se danes izčrplja v bojih za socialne pravice. Te ideje so spravile danes v gibanje duhove in široke množice v Evropi. Za Bolgarsko pa te ideje v tej obliki ne prihajajo v poštev, ker v Bolgarski ne obstoji posebna stanovska razlika in zato se mora tudi misel socialne borbe spraviti v sklad z razmerami in potrebami, ki jih ima naša država. Tako dobimo formulo, da se mora Bolgarska predvsem obogatiti z zbiranjem vseh državljanov sil v korist tem večjega bogastva mlade in vsled raznih nesreč osiromašene Bolgarske. V prvi vrsti potrebuje Bolgarska materialni napredek in šele potem more trošiti svojo energijo za idejen napredek. Na splošno pa se mora navesti kot razveseljiv znak napredka, da se je Bolgarska notranje politično umirila, potem ko je za časa zadnjih 50 let svojega razvoja preživela in pretrpela toliko burje, a tudi megle ne ozračja.

„Večni ogenj carja Simeona“

Sofija, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Na svečan način je včeraj bolgarski metropolit Štefan zažgal večni plamen, ki ima v bodoče vedno goreti za carja Simeona in za borce svobode. Ob 8.30 dopoldne je dospela v bolgarski kraljevi dvor stajeta, ki je izročila kralju Borisu večni ogenj v obliki goreče baklje, iz katedrale carja Simeona v Preslavu. Kralj Boris je pred kraljevo palačo v spremstvu sv. sinoda, vlade in dvora sprejel sv. ogenj skozi vse kraje, ki so se odlikovali v turških in osvobodilnih bojih, in povsod so v cerkvah prižgali sv. ogenj. V Sofiji so zvonili z vsemi zvonovi in streljali s topovi.

Pomen trg. pogodbe s Francijo

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Podpis trgovinske pogodbe med Francijo in Jugoslavijo in zlasti takojšnje njeno uveljavljenje s 15. 5. je vzbudilo v naših jugoslovanskih gospodarskih krogih veliko pozornost. Poudarja se, da se je Francija v zadnjih letih finančno zelo okrepila in da je dobila gospodarsko ekspanzivnost, zlasti na Balkanu. V naši državi se je to videlo pri tem, ko se je veliko podjetje »Sufid« v Dalmaciji izročilo popolnoma francoskemu kapitalu in ko se je izročilo francoskemu kapitalu podonavsko obrežje v izsuševanje.

Za podaljšanje zakona o valorizaciji

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V gospodarskih krogih je težnja, da se podaljša zakon o valorizaciji bančnih vrednosti. Ker se mnoge delniške družbe s temi ugodnostmi zakona dosedaj niso okoristile, so podvzeli gospodarski krogi akcijo, da se zakon še podaljša. Važno je tudi to določilo po novem zakonu o davkih, da so tudi občine glede svojih zasebnih podjetij podvržene javnemu polaganju računov. Tudi te občine dosedaj še niso izvršile valorizacije, in se tudi niso okoristile z določbami tega zakona. Zato je tudi akcija od strani občin, da bi se zakon o valorizaciji podaljšal.

Madjarški zdravniki v Belgradu

Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Danes ob 5 popoldne so prispeli v Belgrad madjarški turisti in zdravniki, 60 po številu, na svojem potovanju ob Donavi. V Belgradu so jih sprejeli srbski zdravniki in zastopniki meščanstva ter vseučiliški profesorji. V hotelu »Srpski kralj« jim je bil prirejen banket. Iz Belgrada odpotujejo v Romunijo.

Milijonska poneverba v tvornici „Split“

Split, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V tvornici »Split« za cement se je pred nedavnim zgodila težka nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtv. Te dni so odkrili veliko poneverbo. Na ve se, kolikšna vsota je bila poneverjena. Smatra se, da znaša nad 1 milijon dinarjev. Storitela še niso odkrili.

Papežev odgovor Mussoliniju

Pravica Cerkve in starišev — V tej točki je Cerkve intransigentna

Rim, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Papež je sprejel učitelje in učence jezuitske gimnazije v Mondragone pri Frascati in ob tej priliki imel nagovor, v katerem je poudarjal načelno stališče Cerkve v zadevi mladinske vzgoje. Kakor znano, je namreč šef italijanske vlade ob priliki svojega govora o lateranskih pogodbah v rimskem parlamentu med drugim rekel tudi sledeče: »Kakšen drug režim, na primer kakšen domoliberalen režim, ki ga mi zaničujemo, bi se mogoče lahko odpovedal vzgoji mladih pokolenj. Mi ne. V tem oziru se z nami ne da trgovati. Vzgoja mora biti naša. Otroci se morajo vzgajati v naši katoliški veri, toda mi imamo dolžnost to vzgojo izpopolniti, mi moramo dati tem mladencem čut močnatosti, moči in zavojevanja; naša glavna dolžnost je, da jim predamo našo fašistovsko nacionalno vero in pričakovanja.«

Papežev nagovor gojencem iz Mondragone se mora smatrati kot odgovor na to. Sveti oče je izjavil, da vzgojevalna misija pripada predvsem in v prvi vrsti Cerkvi, družini, očetom in materam in nadaljeval:

Naloga vzgoje pripada predvsem in v prvi vrsti Cerkvi, rodbini, očetom in materam. Njim pripada ta pravica na temelju naravnega in božjega prava in zato nespremenljivo, nujno in brezpogojno. Država se ne sme desinteresirati na vzgoji, temveč jo mora podpirati v vseh stvareh, ki jo rodbina in posameznik sam iz sebe ne more storiti. Predvsem pa mora država spoštovati božjo pravico Cerkve. V gotovem oziru se more reči, da je država poklicana dopolniti vzgojno delo Cerkve in rodbine, ker ima država več kot vsak drugi sredstev, ki so mu bila

stavljena na razpolago za potrebe vseh in je zato samo pravično, da jih država uporabi v dobro onih, od katerih izvirajo. Ne bomo rekli, da je za državo potrebno ali oportuno vzgajati mladino k osvojevanju, kar namreč lahko naredi ena država, morejo storiti vse države sveta in če bi vse države vzgajale k osvojevanju, kaj bi se pa potem zgodilo? Na ta način se ne bi služilo splošnemu miru, temveč bi se preje vzpodbujalo k splošni vojni.

Nadalje je dejal papež: V eni točki se ne bomo mogli nikdar zediniti, če bi se namreč hotelo rodbini ali Cerkvi vzeti ali zmanjšati pravico, ki ji ima, da je dala narava in Bog na polju vzgoje. Če kje, potem smo tu intransigentni, nepopustljivi. V tej točki bomo vedno intransigentni. Če gre za to, da rešimo katero dušo in preprečimo zlo, potem bi imeli pogum pogajati se tudi s hudičem samim.

Na koncu je dejal papež: Govorili smo k vam, ljubi sinovi o intransigenci, če gre za načela in pravice, o katerih se ne sme pripustiti razprava. Dostaviti pa moramo, da nimamo materialnih sredstev, da bi to intransigenco izpeljali. To pa nas ne boli, ker resnica in pravica ne potrebuje nobenih materialnih sil, ker posedujeta lastno, nedoločljivo a nepremagljivo silo.

Papežev razgovor je vzbudil največjo pozornost. Fašistovski listi ga prinašajo samo v izveščku; sploh se ves tisk vzdržuje komentarjev. Govor je tembolj pomenljiv, ker se imajo ratifikacijske listine lateranskih pogodb v najkrajšem času izmenjati, ker je predvideni trimesečni ratifikacijski rok itak že prekoračen.

Nobene neprijateljske namere proti Avstriji

Jugoslavija, Italija in Čehoslovaška odločno demantirajo, da bi kdajkoli nameravale oboroženo intervencijo v Avstriji — Posebno toplo je sprejela Avstrija jugoslovanski demanti

Dunaj, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Z največjim zadovoljstvom je bil danes v dunajskih krogih radi prisrčnega duha poleg italijanskega demantija sprejet tudi demanti jugoslovanskega poslanstva, ki zanika trditve krščanskosocialnega poslanca Kunschaka, da bi bila Jugoslavija radi nastopov Heimwehra in Schutzbunda dne 7. oktobra 1928 v Dunajskem Novem mestu ob meji koncentrirala svoje čete. Stavek tega demantija: »Ze deistvo, da obstoja med republiko Avstrijo in kraljevino SHS najpristronejšje prijateljstvo, izključuje možnost take odredbe« — se sprejema s splošnim zadoščenjem.

Tudi češkoslovaško poslaništvo izjavlja, da

so popolnoma brez podlage vesti, kakor da bi bila češkoslovaška republika ob priliki nastopov dne 7. okt. 1928 v Dunajskem Novem mestu odredila kake ukrepe. Tudi Madjarska je podala enako izjavo. Sporočila Kunschaka temeljijo na tem, da se je takrat slikalo na steno strašilo oborožene invazije iz sosednjih držav, enako, kakor se je že preje na Tirolskem in Salzburškem pripravljala enaka manifestacija. Naglašajo, kot razveseljivo dejstvo, da so Jugoslavija, Češkoslovaška in Italija nastopile proti tem vestem in posebno, da je Jugoslavija polagala važnost na to, da bi bila možnost takih odredb izključena.

Ali v zlatih ali v papirnatih frankih

Spor radi predvojnih francoskih posojil pred haaškim razsodiščem

Haag, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V jugoslovansko-francoskem sporu o predvojnih posojilih so se na mednarodnem razsodišču začeli govori obojestranskih zastopnikov. Na predlog jugoslovanske vlade je predsednik razsodišča določil za prisednika praškega vseučiliškega profesorja Novakoviča. Po uvodu predsednika, ki je omenjal, da bi se imelo o stvari razpravljati že 12. novembra 1928, da pa se je razprava radi bolezni enega izmed razsodnikov morala odgoditi, je začel svoj govor zastopnik francoske vlade, odvetnik Montel.

Izjavil je: Sporna točka te zadeve je vprašanje, ali je jugoslovanska vlada upravičena, da plačuje obresti posojil iz l. 1895, 1902, 1906, 1909, 1913 v papirnatih frankih, ali da plačuje obresti v zlatih frankih. Kar se tiče posojila iz l. 1925, gre za konvertiranje prejšnjih dolgov. To posojilo je bilo obljubljeno proti zagotovitvi, da se bodo zapadle obligacije izplačale v zlatu.

Grozote clevelandske katastrofe

118 oseb mrtvih — Ljudje umrli hipoma — Pretreslive slike katastrofe

Newyork, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Eksplozija v Clevelandu je zahtevala 98 smrtnih žrtv in 62 ranjencev, med njimi zdravnike, bolniške sestre, bolniške nameštence in bolnike. Vzrok nastanka katastrofe še ni znan. Verjetno pa je, da je eksplozija nastala radi röntgenskih celuloznih nitratnih filmov, ki zelo radi gorijo in razvijajo pline in katerih plinska sestavina rada eksplodira ob gotovi temperaturi. Radi vročine so se v sosednjih prostorih vnele tudi nevarne sestavine bromovih in kloridovih nitratnih oksidov. Ti plini radi svoje nevarnosti prekašajo najhujše vojne pline. Ljudje so umrli v par sekundah, tako bolniki v svojih ležalnih stoli, zdravniki z operacijskimi instrumenti v rokah, bolniške sestre s termometri v rokah itd. Ob času eksplozije je bilo v poslopiju 360 oseb. Ogenj so pogasili sicer v najkrajšem času, vendar je pomoč ljudem v prvem in drugem nadstropju prišla prepozno. Neki policijski stražnik, ki je vstopil v poslopje brez plinske maske, je takoj oslepel. Šele gasilci, opremljeni s plinskimi maskami, so mogli vdreti v poslopje s strehe, na katero so potegnili navzgor 17 oseb.

smrtnega boja. Očividci opisujejo nepopisne smrtno prizore. V vseh nadstropjih so bolniki tiščali k oknom in prosili za pomoč. Neka ženska je padla v rešilno rjuho mrtva. V mrtvašnici so se odigravali pri identifikaciji mrličev dramatični prizori. Več kot 40 mrtvecev, večinoma ženskih, še ni identificiranih. Na tisoče ljudi oblega bolnico in čaka s strahom na imena identificiranih žrtv.

Newyork, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Število mrtvih v Clevelandu je ponoči naraslo na 118 oseb. Bati se je, da nobena oseba, ki je prišla v dotiko s plinom, ne more biti rešena. Število mrtvih bo naraslo morda na 150.

Pangalos zopet aretiran

Atene, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V smislu sklepa parlamentarnega preiskovalnega odbora je bil danes aretiran in odveden v zapor bivši diktator Pangalos in dva njegova glavna sodelavca radi zlorabe uradne oblasti.

Drobne vesti

Varšava, 16. maja. (Tel. »Slov.«) »Express Poranny« poroča, da bo maršal Pilsudski svoj letošnji dopust zopet preživel v Targovishtu v Romuniji.

Praga, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V Hebu in okolici so včeraj čutili močen potresni sunek, ki se je ponovil tudi danes. Prebivalci so v strahu zbežali iz postelj na prosto. Ob potresnem sunku so se prevrnili razni lahki predmeti.

Dunajska vremenska napoved. Za enkrat še ne bo bistvenega izboljšanja vremena.

Zeppelinov polet čez ocean prekinjen

Friedrichshafen, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Zeppelin« je davi ob 5.58 nastopil svoje drugo potovanje v Ameriko. Nad morjem hoče doseči rekord v hitrosti. Ob 7 jutraj je v višini 400 m letel na Bazlom proti zapadu. Tam je odvrget poštno vrečko. Nad Švico ga je spremljalo 5 švicarskih letal. Ob 10 dopoldne je »Zeppelin« bil nad Lyonom, ob 14.45 pa je letel nad Barcelono v južni smeri.

Friedrichshafen, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Brezžična vest z zrakoplova »Zeppelin« javlja, da je zrakoplov svoje potovanje v Ameriko prekinil. V strojnem oddelku so se pojavile nerednosti, radi katerih ne kaže, nadaljevati pota preko oceana. Dr. Eckener se je ob 18.35 po razgovoru s pasajirji odločil, da se vrne v Friedrichshafen in da nadaljuje pot v Ameriko še le potem, ko bodo stroji popravljeni.

Program madridskega zasedanja D. N.

Berlin, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Danes je bil objavljen dnevni red za madridsko zasedanje Sveta Društva narodov, ki se začne 10. junija. Na tem zasedanju se bodo predvsem bavili z manjšinskimi problemi. Nemško delegacijo vodi zopet dr. Stresemann. Posvetovanja bodo trajala 10 dni. Na čast članom Sveta se predvidevajo v Madridu razni sprejemi, med drugimi tudi pri kralju. V Madridu se pričakujejo tudi važni razgovori med angleškim, francoskim in nemškim zunanjim ministrom o reparacijah in o poreskem vprašanju.

Madjarska proslavlja Lateranski sporazum

Budimpešta, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Ze datj časa se razmišlja v Budimpešti o načrtih, da bi tisočletna katoliška Madjarska na poseben način proslavila spravo med Vatikanom in Kvirinalom. Na čelu tega pokreta, za katerega se zanima tudi ministrski predsednik Bethlen, je madjarski primas, kardinal Szeregy. Pripravljeni odbor je pod njegovim vodstvom sklenil, da se priredi veliko romanje v Rim, katerega se bodo udeležili tudi minister za narodno blagostanje dr. Vas in 70 članov obeh zbornic. Poslance in člane magnatske zbornice bodo sprejeli papež, kralj in Mussolini.

Prve vatikanske znamke

Rim, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Dne 1. junija se bodo izdale prve pisemske znamke vatikanskega mesta v zaenkrat 15 vrednostih in 2 posebnih vrednostih za nujno pošto, in sicer v neomejeni množini, dasi bodo znamke samo začasnega značaja. Ostale pa bodo v veljavi tekom letošnjega leta. Njihova vrednost je označena v lirah in centesimih.

Zagrebske vesti

Zagreb, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V Slavoniji se je med silnim viharjem utrgal oblak. Vsled povodnji je zlasti trpela železniška proga. Železniške oblasti so storile vse, da se promet redno nadaljuje. Železniška proga je namreč na več mestih porušena, posebno med Križevci in Osijekom. Zelo je tudi poškodovana proga med Našicami in Gjurgencom.

Zagreb, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Belgrajsko sodišče je pozvalo Marijo Radičeva, da stavi svoje odškodninske zahtevke v zvezi z atentatom 20. junija 1928. Gospa Marija Radičeva je izjavila, da ne misli prisostvovati razpravi in da njene boli ne more nihče nadomestiti in odškodovati.

Kongres vseh trgovinskih zbornic v državi se bo vršil 26. in 27. maja v Novem Sadu. Na dnevnem redu so splošna trgovinska vprašanja naše zunanje trgovine, ter carinsko in tarifno vprašanje.

Primorske vesti

Toča v Koprčnici. V nedeljo je po močnem nalivu pričela padati suha toča v okolici Kopr. Neusmiljeno je bila po vinogradih in poljih nad 10 minut. škoda je ogromna, predvsem tik za mestom, pa tudi Vangel, Marežje in Babiči so prizadeti. Uničen je trtni zarod, drevesa je kar oklestilo, zelenjave tudi ne bo nič.

Vlom v cerkev. V Vrtojbi so latovi vdrli v cerkev in jo prebrskali. V nabiralniku so našli 40 stotink, druge škode niso napravili. Iz Vrtojbe so se odpravili v Bilje. Tudi v Biljah ni bilo cvenka.

Msgr. Slavcu iz Trsta gre na boljše, a ne more še popolnoma govoriti. Priporoča se v nadaljnjo molitev.

Nove zvonove je dobila duhovnija v Gročani.

Ponesrečil se je smrtno 17letni Josip Bajt, ko se je na kolesu vračal iz Ljubinja domov v Zatočin. Padel je v jarek in obležal.

Novo mesto. Poštešt v Knežaku je razdelil občino na ulice s časi primernih napisov.

V Idriji so umrli šivilja Julija Pavlovič, stara 21 let, Marija Kenda, stara 19 let, Terezija Klemencič, stara 43 let in Friderik Brus, star 73 let.

V Podgradu je bila karabinjerska posadka močno ojačena in šteje danes 30 mož. Tudi v Materiji in Jelšanah so oblasti zvišala število karabinjerjev.

Ne premišljujte

doma, kako blago bi si kupili za obleko. Obiščite trdko DRAGO SCHWAB, ki ima toliko prelepih kampanov, da bo tudi Vaši želji ustrezno. Ceneje kupiti ne morete.

Kaj je novega

Koledar

Petek, 17. maja. Pashal Bajlonski.

Prebivalstvu ljublj. oblasti

Velike požarne nesreče zadnjega časa, posebno katastrofa v Kočevski Reki, me silijo, da se zopet obračam na blaga srca vsega prebivalstva ljubljanske oblasti z nujno prošnjo, da prisrčno ne srečnim pogorelcem na pomoč. Uverjen sem, da bo naše ljudstvo, ki je ob nesrečah vedno znalo lajšati gorje trpečega sorojaka, tudi to pot dokazalo svojo plemenitost in srčno dobroto ter da bo vsakdo, ki se mu smilijo ubogi pogorelci, prispeval po svoji moči k zbirki za omiljenje njihove bede. — Darove sprejemajo na deželi sreski poglavarji, v Ljubljani pa veliki župan (»Fond za elementarne nesreče«, ček. račun štev. 13.056). — Veliki župan: Dr. Vodopivec s. r.

Iz pisem prekmurških delavcev v Franciji in Nemčiji

Murska Sobota, 15. maja.

Da bo zvedela tudi širša slovenska javnost nekaj iz življenja naših sezonskih delavcev v Nemčiji in Franciji, objavljamo v naslednjem nekaj izvlečkov iz delavskih pisem. S trdo roko so pisana in okorne so črke. Dostikrat je naravnost težko razbrati, kaj hočejo povedati. In kako tudi ne. Zmuceni so od napornega dela; po drugi strani pa so po večini hodili v madžarske šole, kjer se naš jezik ni poučeval. Nekatera med njimi so pisana sicer v našem pravopisu, ki so se ga naučili iz »Novin«, katere so že pred vojno uvedle kot prve v naši krajini knjižnoslovenski pravopis, precej pisem pa je pisanih v madžarskem pravopisu, ki so se ga učili v šoli, nekatera — onih, ki so hodili v šolo v nemško Radgono — pa so pisana celo v gotici. Pestra slika — pestr, žal, ne lepe naše preteklosti.

Pred nami je pismo, ki ga je poslalo osem naših delavcev iz Francije (Andon-Le v Tiche, Mossele). Spročajo, da so srečno prispeli na svoje mesto in da jim je delo po volji. Upajo, da ne bodo na najslabšem, ako bodo zdravi. Plača njihova ni ravno izvrstna, ali v primeri z ono doma še odgovarja.

Drugo pismo so poslali trije moški in dve ženski iz Badenskega (Messelhausen bei Landa). Pišejo, da nimajo nobene pritožbe in da jim gre dobro.

Tretje pismo je poslal sredi aprila iz Odebrucka (Kreis Lebus, Rittergut Golzow) Fr. Kerčmar. Piše, da so srečno prišli in da jim je dobro. Sedaj še malo zaslužijo, ker je zdaj v veljavi še zimski tarif. Moški imajo po 23 pfenigov, ženske pa po 20 pfenigov na uro. Piše, da bo skoro stopil v veljavo nov tarif, o katerem pa še ne vedo, kakšen bo. Zeli, da se mu pošilja 9 izvodov »Novin«.

Četrto pismo ni vselej vsebine. Pišejo ga (28. aprila 1929) trije dekleta in dva fanta. Spročajo, da jim gre preveč slabo. Vsak dan delajo po 15 ur. Za dve južni in za obed se jim računa tri četrt ure. Delati morajo tudi ob nedeljah in praznikih: fantje v hlevih, dekleta v kuhinjah. Delavne dni odhajajo na polje, ko se komaj dan prisveti in delajo, dokler se vidi. Nadur jim nočejo plačati, češ, da kaj takega ne poznajo. Plače imajo 45 mark, kakor so se pogodili, od tega pa se jim odbije po 5 mark; hoteli so jim utrgati celo po 8 mark, pa so se ustavili. Lansko leto so dekletom odtrgovali za balniško blagajno samo po 2 mark. Prošijo, da bi se jim pomagalo, ker celo leto tako ne bodo mogli vzdržati. Žele priti drugam, oziroma žele zvedeti, kam bi se mogli pritožiti.

Lepo pismo pišejo Janči, Roza in Korek svojemu stričku. Vsi so skupaj; hvala Bogu, zadovoljni so, imajo »trnok« (zelo) vrliga gospoda. So v tako lepem kraju, kjer ima samo njihov gospodar več sadnega drevja, kakor ga ima Prosečka ves, kjer so Janči, Roza in Korek doma. Pri hrani je gospod zelo dober, samo »lakoš« (stanovanje) je mrzel. Plače imajo ženske 20 pfenigov na uro, fanti pa 33 pfenigov. Delajo sedaj po 9½ ure, v maju pa bodo delali že po 10 ur in tudi z akordnim delom se bo takrat začelo.

Šesto pismo pošilja »Vorarbeiter« Vrečič Rudolf (iz Serdice). Z njim vred so v Stäbeshöhe še dva druga fanta iz Srdice in eden iz Matjaševca.

Vsi naročajo »Novine«. Delajo 11 ur dnevno. Maški zaslužijo 2½ marki, ženske pa 2 marki in 5 pfenigov dnevno.

Franc Brodar in Avgust Lüll se iz Grenzhofa (S. Friedrichsfeld, Baden) zahvaljujeta, da se jima je pomagalo do dela. Dobro se imata in sta v lepem kraju, tudi gospodarja imata dobrega. Plače imata po tri marke. Tudi ta dva sporočata, da še nista videla toliko sadnega drevja, kolikor ga je v Grenzhofu. Ljudje so dobri. V bližini tam imajo nekateri posestniki sezonske delavce iz Poljske, ki pa pravijo, da bodo prihodnje leto vzeli tudi naše ljudi.

In tako dalje. Lahko bi nadaljevali brez konca. Skromna so ta pisma, kakor je skromen naš človek. Vesel je, da ima delo in da nekaj zasluži. Ni vajen ugodja, zato je zadovoljen. Vidi pa se iz teh pisem tudi, kako so navezani na naše »Novine«, ne morejo živeti brez njih. V vsakem pismu je govor o njih, dasi tega nismo posebej omenili, razen pri nekaterih. Nekateri si naročajo tudi Marijin list. Zdravo je to. Mi pa, ki imamo vpogled v vse obsežno vprašanje naših sezonskih delavcev, vemo, kako grozno zlo je za našo zemljo sezonski kruh.

Slovenski steklarji v Srbiji

Paraćin, 8. maja.

Pred dobrim tednom smo imeli v Paraćinu visoke obiske. Prišlo je več ministrov, ki so si ogledali tovarne stekla, med njimi tudi prometni minister g. dr. Anton Korošec, ki se je posebno zanimal za vse naprave in delo, za versko življenje in šolo, v kateri žalibog še do danes nimamo rimsko-katoliške učne moči. Ker je bil tu tudi šef steklarne g. Abel, so si ogledali prostor, ki ga je dala na razpolago paraćinska občina za rimsko-katoliško cerkev. Sedaj v nadi, da bomo dobili že obljubljeno in tako zaželjeno cerkev, saj živi tu okoli 600 katoličanov. Morda se bo potem pokorajžil kak slovenski duhovnik, da bi prišel med nas, kjer bi imel pač široko polje in tudi mnogo več vpliva na rojake, kot ga more imeti duhovnik, ki ni zrastel v naših razmerah! Potem bi prišli vsaj do redne službe božje, katero imamo danes komaj vsak mesec ali še ne v revni šolski sobici G. dr. Perič župnik v Nišu ima tako velik obseg svoje župnije, da mu je vkljub njegovi požrtvovalnosti nemogoče priti pogosteje k nam. Toliko o verskem življenju!

O našem kulturnem napredku je pa bolj težko pisati, ker je kulture le toliko, kot so jo naši ljudje s sabo prinesli. Če se pa ne bo kmalu kaj ukrenilo, bo še ta počasi ugasnila. Samo poulično sprehajanje in posedenje po kavanah, ki je tu skoro vsaka druga hiša in v katerih se ne vidi drugega kot premetavanja kart in sliši surovo govorjenje in psovanje, more prinesiti, posebno mladini, popolno moralno propast. — Le redke so kane brez tako-zvanih pevačic in sobaric.

Društva, kjer bi človek dobil res poštenega razvedrila ali dobrega čtiva, ni nobenega. Dočim ima v Sloveniji vsak delavec kak časopis — seveda tudi ne vselej dober — prihajajo k nam 3 »Slovenec«, 3 »Pravice«, 5 »Nedelje«, 6 »Jutrov« in 2 »Slov. Naroda« ter 1 »Ilustracija«.

Temu mirtilu je pač največ kriv alkohol, ki človeku ubija um in voljo, ustvariti si boljše bodočnost, ki bi si jo pač mogel priboriti v kulturo. Nujno potrebna bi bila tu vsaj ena brezalkoholna gostilna, ki bi razpolagala tudi z dobrim slovo. časopisem in drugo pošteno zabavo. Treba je društva, ki bi gojilo našo slovensko pesem, sport in podobno, predvsem pa da bi razpolagalo s knjižnico, kjer bi naša mladina zajemala toli potrebno duševno hrano.

Pripovedujejo, da pride v našo tovarno stekla še 30 fantov-odnoscev — 14 do 15 let starih, torej v najbolj nevarnih deških letih — na katere je treba že sedaj misliti, komu in v kako oskrbo bodo izročeni, da se vrnejo v Slovenijo zdravi na duši in na telesu. Predvsem se morajo zanimati za to mero-dajni faktorji iz Zagorja, Trbovelj in Hrastrnika.

Podal sem malo sličico o našem življenju in potrebah s trdnim prepričanjem, da slovenska javnost ne bo odrekla podpore izseljencem, katere je pogljal nenasičen kapital iz rojstnih krajev v daljino Srbijo služiti borni kruh, da si bodo mogli vzgojiti vredne sinove slovenskega naroda. I. P.

Likovič Joža:

Žalostna gora

Večirilo se je. Zlat oblak je ležal nad borovniško dolino, Kočenija je bila zavita v prosojno meglo, za barjem so gorele polhograjske peči; rdeče stene in kamenita rebra, ki varujejo globoče in strahotne udore z umazanimi vodami, so se veličastno odražale v ognjeni luči pomladanskega večera. Pod Žalostno goro pa želtela razbeljena železna proga in se neusmiljeno grizla v sesušeno kraško grudo, med rdečkasto prst in sladkobno brinje.

Pred svetiščem na gori je postalo dekle, s cvetjem v roki, malce objokano in nemirno. Za njo se je upogibala starka; na stopnišču je odložila težko culo, zategnila debele vozale in globoko dahnila. Dekle si je popravilo krilo in se sklonilo nad culo...

Zopet ena, mlada in lepa! Nič več ne bo pastirica, nič več ne bo nabirala brinja in zdravilnih jagod, v mesto pojde, tam ni bajt in beračije, tam ni Žalostne gore, tam so gospodske hiše, bele in visoke, tam ji ne bo palilo solnce rožnih lic, tam se ji bodo zasuli žulji na rokah. Vse bo kakor v sanjah...

»Je bilo težko?« se je zdrnilo dekle in zavajilo culo na cerkveni prag.

»Ni bilo sile,« se je branila starka in potisnila črno ruto na zasoljene oči. Za hip sta obe začemeli.

V barju je prizvajalo, nalahno in pri-tajeno, kakor da trka angel z drobnimi prsti po nebeskih vratih. Iz grape je polzel topel večerni mrak, dišeč po kronicah, zlatih piskav-

kih in mladih brezah. V groblji je žvižgal kačar, strahotno in presunljivo. Nad Bistvo je grkala lokomotiva in se srdito gnala v klanec.

»Da ne zamudiš vlaka,« zaskrbi ženo v črni ruti.

»Ne bojte se, mati!« se zgane dekle. »Znak še ni bil dan...«

Kolikokrat je čula ta mrzli znak. Vsakih pet minut se je zganilo ob železni progi in neprijazno klenknilo, vsakih pet minut so se prebudile čuvajnice iz grobnega sna in se pozdravile z žalobnim klicom. Železen zvenek je zletel od Preserja pod Žalostno goro preko paških reber do Borovnice. Nato je pa zgrmel vlak, dolg in črn... Tod je delal njen oče. Na vsakem pragu, na slednjem vijaku se suše njegove krvave srage. Kadar mu je nesla na prago kosilec, je že zdaleč prislunila tistemu enakomernemu zabijanju podpornih kamnov; petero mož je stalo ob tračnici, vpognjeni, enakomerno vihteči težke krampe. Za njimi pa se je sprehajal pust nadzornik... Samo, kadar se je približal vlak že na razdaljo puha, so se odmaknili v grapo, otrli čela, pogledali za drvečo pošastjo, pa se zopet vstopili v vrsto, sklonili glave in zamahnili s krampi. Zopet se je oglasila stara, moreča pesem: pik, pik, pok, pik, pik... Nikdo se ni zmenil zanje, le včasih je priskakljaj poreden kos, se postavil na tirnico, nevšečno zažvrgolet in odletel v barje. Samo solnce je palilo, neusmiljeno pikalo in žgalo, do krvi žgalo.

Nekoč pa je bilo vsemu temu konec. Očeta je zgrabila lokomotiva, ga treščila v pečevje, da se je razbil. Tistikrat so tolkli železni zvonce po vseh čuvajnicah: pik, pik, pok... Prišlo so go-spodcje s svetlimi gumbi in vsepriheto pisali. Mati

Smrtna nesreča rudarja

Trbovlje, 16. maja.

Jama je zopet zahtevala svojo žrtv. V jasku Saverova se je smrtno ponesrečil rudar-kopač Gnedič Franc, doma iz Kotredeža.

Proga v tem rovu je tako nizka, da se voziček v tem rovu komaj pririne skozi. Razen tega so napeljene po stropu kompresne cevi, po katerih se stiska zrak za vrtnje. Zato je v teh nizkih ro-vih potiskati vozičke ne le težko, ampak tudi ne-varno delo.

Gnedič je vozil s svojim tovarišem poln voziček iz odkopnega mesta proti jasku. Pri izme-njavi progovnega tira, ki se tu vzpenja in kjer se na stropu nahaja križišče kompresnega voda, je Gnedič vlekel voziček naprej, njegov tovariš ga pa porival od zadaj. Pri tem je ponesrečenec prišel z glavo med cevi in voziček: pritisnilo ga na sence, in brez glasu padel mrtev na tir.

Njegov tovariš in nekateri vzdrževalci proge, ki so bili od mesta nesreče oddaljeni samo nekaj metrov, so Gnediča naložili v prazen voziček, ga pripeljali po glavnem jasku na dan, od tu pa v mrtvašnico, kakoršen je v jami delal. Na obrazu se jim je čitalo, da so pretreseni od dogodka in žalostni za mrtvim tovarišem. Eden od tovarišev je ponujal plačilno kuverto ponesrečenca (bil je ravno plačilni dan) okoli stoječim, da jo kdo odda njegovim soprogi. Na kuverti se je bral zaslužek: Din 40.09!

Ponesrečenec zapušča ženo in tri otroke.

Romarjem na Planinsko goro

Župne urade cerkniške in vrhniške deka-nije, odkoder se verniki udeležujejo romar-skih shodov na Planinski gori, vljudno prosim, da blagovolijo na binkoštno nedeljo razglasiti sledeče:

Romarski shod na Planinski gori bo sicer binkoštni ponedeljek, toda v zmislu odloka no-tranjega ministrstva kraljevine Italije, posla-nega po italijanskem obmejnem komisarijatu v Postojni z dne 12. maja, št. 1147 jugoslovanskemu obmejnemu komisarijatu na Rakeku, se morejo tega shoda udeležiti samo oni, ki imajo pravilne dokumente, to je: potne liste, obmejne karte ali tako zване začasne propustnice, ki pa morajo biti vidirane od jugoslovanskega ob-mejnega komisarijata na Rakeku. To zadnje je razumeti tako, da bi duhovnik zbral imena (ime, priimek, rojstno leto in kraj bivališča) onih, ki se hočejo udeležiti binkoštnega ro-marškega shoda na Planinski gori ter ta kolektivni seznam pravočasno predložil obmejnemu komisarijatu na Rakeku v svrhu vidiranja; da-lje bi moral nekdo skupino romarjev iz go-tove župnije voditi preko Planine na Planinsko goro in pri prehodu čez državno mejo kolektivni seznam teh romarjev zopet v svrhu kon-trole predložiti italijanskemu obmejnemu or-ganomu. Ta procedura je vsakako dokaj komplici-rana in tudi v tem kratkem času absolutno ne-izvedljiva, zato je žal mnogim romarjem letos pot na Planinsko goro na binkoštni ponedeljek onemogočena. Da pa ljudje ne bodo zastojni delali dolgega pota in da ne pride do kakih neprijetnih incidentov ob meji, kar omenja tudi prej citirani odlok italijanskega notranjega ministrstva, je vsakako prav, da so ljudje o tem obveščeni. Doslej je bil prehod čez dr-žavno mejo ob romarskih shodih prost. S tem se tudi popravlja obvestilo »Domoljubac«, ki je bilo priobčeno prej, preden so bile objavljene gornje strožje odločbe.

Župni urad v Planini pri Rakeku.

dne 16. maja 1929.

Ivan Lovšin, župnik.

Kako so tirjali dolg

Ljubljana, 16. maja.

V sredo proti večeru so prišli v onko delika-tesno trgovino, združeno z vinotočem, trije mlajši možje in posedli okoli prazne okrogle mize ter na-ročili piva. Ko jim je ena izmed najemnic postregla, se je odstranila in hitela nasproti novemu gostu. Oni trije pa so staknili glave in pričeli skrivnostno šepetati. Nenadoma se dvigne eden izmed njih, slok človek strogega obraza in krene k izložbi delika-tesnega blaga. V rokah je držal dva bankovca po 100 Din.

»Piškotov, čokolade, sladkorčkov bom nakupil zdajle, ker bi se rad nekomu prikupil,« je rekel in

Odís

Tudi najhujši kadilci

bodo imeli bele, zdrave zobe in stalno sveža usta, ako vporabljajo vsak dan

Odís pasto.

Vso škodo, ki jo čez dan na-pravi na Vaših zobeh nikotin, Vam zvečer odstrani

Odís Pasta.

MEPITA-1839

prišel izbirati. Prodajalka mu je zavila sladke robe za 160 Din.

Ko je možakar nabral, kar je želel, se je vrnil k tovarišema in pričel zopet šepetati z njima. Nekoliko trenutkov pozneje je vstal drugi in stopil k prodajalki, češ, naj mu da zavite sladkarije, da jih bo izročil onemu.

»Sam naj pride ponje in plača naj!« je odločila prodajalka. Mož se je nasmehnil in se vrnil k mizi. Prišel je oni, ki je kupoval.

»Razvijte! Meni se zdi, da ste nekaj preveč računali!« Razvili so, pregledali, pretehtali, preračunali in našli vse v redu.

»Pa naj bo, bom pa vzel,« je rekel in pos-grabil škatljo.

»Plačajte!« se je uprla prodajalka.

»Saj bom, videli ste, da imam denar!«

»Poznam vas, zmenjeni ste, pa mene ne boste, mene že ne, pa še enkrat ne!« se je razhudila pro-dajalka. Pričela se je borba za škatljo s sladkari-jami. Vrišč, kričanje. Par praznih steklenic od piva je padlo po tleh, miza se je nagnila. Takrat pa so se odprla vrata in v lokal je stopil mirno-resni mož postave.

»Plačati noče,« je razburjeno pripovedovala prodajalka.

»Je vse plačano,« se je oglasil tretji izmed gostov, ki je doslej docela mirno sedel, kot da se ga vsa zadeva nič ne tiče. »Jaz plačam za tega gospoda vse, kar je izbral in dal zaviti. Veste, 600 Din so mi dolžne na blagu, pa bi rad, da na-pravimo protiračun in zadevo poravnamo. Ker ne verjamem, da bi bile meni dale blaga pod tem po-gojem, sva se zmenila s tem gospodom, da po-skusimo z zvijačo. Do svojega denarja imam ven-dar pravico, ne?«

»Dobro, ampak napišite potrdilo, da je vzel na račun dolga vaš prijatelj za 160 Din sladčic, za katere ste plačnik vi.«

In tako se je zgodilo, pa je bila zadeva ure-jena.

za spomin,« obeta mladenka in upre vročine oči v daljavo. Tam nekje leži mesto, čaroben, zelenkast sev nemirno migota nad njim. Zdi se ji, kakor da vabi, sladko vabi, a zopet, kakor da se ji roga spačen obraz... Ali bo tam srečna, zadovoljna? Med tujimi obrazy, med skopimi rokami, med jaro gospodo... Odne-kod se razlega hreščava harmonika, na Pre-valjah pojo dekleta šmarnične pesmi. Za Tre-bevnikom se vije rdeča pasica, zarja lega za gore. Nebo trepeče v brezbarvnem svitu, še malo, pa se zatrne večernica ter se bodo razma-jali zvonovi.

»Ne pozabi na nas, na Žalostno goro,« se spomni mati žalostne poti in pritisne hčer k sebi.

»Vrnem se, tedaj pa nam bo zopet lepo,« se strga otrok materi iz krčevitega objema ter odhiti za ogrado. Se enkrat se ozre na Žalostno goro, cerkva je mala, Marija z belimi lici nizka, Jezušček droban in mil; ves barski svet objema, od Bistre do izjanskih lazov, od Krma do razoranih polhograjskih grebenov. Vse je tiho, veter spi v hrastovju. Vasi so zagrnjene z dimasto koprovo, vsa borovniška dolina je zajeta v blažen mir, od Mrkuna do Marinovca v mlinu, od Majerja in graščinskih v Bistri do Rožmanovega kovača v strgani bajti.

Micanka poslednjikrat prislunke. Nekdo je kriknil, morda se je plašnemu popotniku smrt nasmehljala, morda se je zapuščeni materi srce raztrgalo. Pod gabri splava svetla senca, bogve kam hiti, bogve, kje se spusti na posvečena fla. Ali je sv. Jukund z Žalostne gore, ali je očetov spomin, ki jo spremlja na daljni poti...

Na postaji je klenkil zvonec, v daljavi je zavriščala lokomotiva.

VII. telovadna akademija JOZ

Letos se bo vršila običajna vsakoletna akademija JOZ na binkoštno soboto, ker bodo o Binkošti izbire tekme za mednarodne telovadne tekme v Pragi. // Vstopnice so naprodaj v Unionski trafiki in v orlovski pisarni v Ljudskem domu. // Obiskovalce z dežele opozarjamo, da si vstopnice rezervirajo. Zadošča dopisnica na Jugoslovansko orlovsko zvezo, Ljudski dom, Ljubljana. // Polovična vožnja je dovoljena; kupite cel vozni listek na domači postaji, pustite ga žigosati z mokrim žigom; listek velja potem za povratek z izkaznico, ki jo dobite na dan prireditve pri blagajni ali na Stadionu pri tekmah, ki se bodo vršile na binkoštno nedeljo in ponedeljek.

Akademija bo na binkoštno soboto ob pol 9 zv. v unionski dvorani.

Osebnosti

★ Poročil se je v nedeljo, dne 12. maja, gospod Josip Jankovič, učitelj v Kostanjevici, z gospodično Roziko Drachsler, hčerko kr. podšumarja istotam. Bilo srečno!

★ Napredovanje v državni službi. Te dni je bil v finančnem ministristvu podpisan ukaz, glasom katerega so napredovali v službi med drugimi tudi sledeči Slovenci: Hočevar Janko, geometer katastrskega oddelka v Mostarju, Erbežnik Krešimir, katastrski agronom v Bitolju, Šavi Stanko, višji geometer katastra v Zagrebu, Vrtel Vladimir, višji geometer v Banjaluki, Bajec Anton in Zagar Štefan, višja geometra v Osijeku.

Ostale vesti

★ † Župnik Franc Zvan. Včeraj 16. t. m. ob trideset letih na deset dopoldne je umrl v Dupljah pri Kranju ondolni župnik č. g. Franc Zvan. Rojen je bil dne 6. sept. 1868 v Kamni gorici; v mašnika posvečen 23. julija 1892. Služboval je kot kaplan v Smarjeti, na Bledu, na Jesenicah, v Kranju in pri Sv. Jakobu v Ljubljani; kot župnik pa v Bohinjski Bistrici in od leta 1920 dalje v Dupljah. — Pogreb bo v soboto ob 3 popoldne, nakar se prepelje v Kamno gorico, kjer se pokoplje v rodbinski rakvi v nedeljo ob 3 popoldne. N. p. v m.!

★ Kralj za naše umetnike. Nj. Vel. kralj je odkupil na pomladanski umetniški razstavi v Belgradu 34 slikarskih del jugoslovanskih umetnikov v skupni vrednosti nad 200.000 Din. Kraljeva pozornost in naklonjenost naši umetnosti je napravila v umetniških krogih najgloblji vtis.

★ Nj. Vel. kraljica za revne otroke. Nj. Vel. kraljica Marija je izjavila gošpej dr. Nikolajević, načelnici belgradske ženske poliklinike, da bo to leto poslala 40 siromašnih deklic na počitnice na Lokrum. Ravno tako bo Nj. Vel. kraljica dala sredstva, da se otrokom prekrbje lahka poletna oblačila. S prehrano šolskih otrok v Zagrebu in v Skoplju se prične še to poletje. Gospa dr. Nikolajević bo radi tega odpotovala te dni v Zagreb in v Skoplje, nato pa na Bled.

★ Binkoštno počitnice na vseh srednjih, meščanskih in osnovnih šolah trajajo glasom oddoka ministristva prosvete S. N. br. z dne 7. 5. 1929 samo nedeljo in ponedeljek.

★ Cenjenim naročnikom ob poštni progi Rakek—Stari trg javljamo, da davno zaželeno vest, da jim bo dohajal »Slovenec« počeni od nedelje 19. maja vsak dan že v prvih dopoldanskih urah. Oddajal ga bo na dogovorjenih postajah sofer avtomobila, ki odhaja z Rakeka ob 8 in pride v Stari trg okoli 9.

★ Brez vsakega doplačila sprejema naša uprava oglase za binkoštno številko, torej po običajnem oglašnem tarifu, toda le do sobote opoldne. Opozarjamo pa vse cenj. inserente, da oddajo vse večje oglase kolikor največ mogoče že tekom današnjega dneva, ker bi sicer ne mogli ustreči cenj. željam glede opreme in namestitve posameznih oglasov.

★ »Radio Ljubljana«, tedenska revija, glasilo ljubljanske radio postaje, je izšla včeraj. Ne glede na vsebino in obliko revije, se je človek razveselil. Naš slovenski tehnik za radio! Cela povedenost naš revij v vseh jezikih je prihajala k nam, tudi Srbi že imajo svojo, Hrvati svojo, Slovenci smo jo dobili šele včeraj in s tem tudi publicistično dokazali, da hočemo držati korak z drugimi. Oprema je lepa, v domačem slogu in prijetna za oko. Lepša od obeh južnih posestrim. Vsebinska kljub skromno odmerjenemu prostoru, zanimiva. Ni šablonsko-trgovskega gledišča ni v nji. V tem oziroma daleč prekaša zagrebški tehnik in le malo zaostaja za sicer zelo obširno belgradsko. Vendar je naš tehnik »Radio Ljubljana« neprimerljivo cenejši kot njegova tovariša v Belgradu in Zagrebu. Prva številka prinaša v oddelku člankov: Pozdrav: »Halo! Radio Ljubljana«.

★ Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfin, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef«-grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

ljana! — »Naš list.« — »Praška radiokonferenca«. Drobil je raznovrsten. Posebnost so razlage programov tega tedna. — Nato prinaša sporede 12 postaj do 25. maja. Na koncu so vaje za jezikovne tečaje iz češčine, srbohrvaščine in nemščine. — Kakor vidite — pester in smoten spored. Posamezna številka stane 5 Din. Celoletna naročnina znaša 140 Din.

★ Vreme dne 16. maja ob 8 zjutraj: Ljubljana: bar. 756,3, topl. min. 14, maks. 23, mirno, pop. obl. Prši. — Maribor: bar. 766, topl. min. 12, maks. 21, sever, pop. oblačno, pad. 1 mm. — Zagreb: bar. 755,8, topl. min. 13, maks. 20, jug. pop. oblač. dež 1 mm. — Belgrad: bar. 754,1, topl. min. 13, maks. 20, zapad, pop. oblačno, dež 6 mm. — Skopje: bar. 754,6, topl. min. 13, maks. 22, mirno, poloblačno. — Split: bar. 753, topl. min. 17, maks. 24, jugozap., več. oblačno.

★ Od doma sta pobegnili 11 letni Janez in 9 letni Štefan Kopač iz Zapog pri Smledniku v ponedeljek ju je oče poslal v šolo, pa nista šla niti se nista vrnila več domov. Starjši je oblečen v modrikast suknjič in nosi čepico na glavi. Štefan ima tudi čepico na glavi, nosi pa siv suknjič. Kdor kaj izve o obeh, naj to naznani očetu Janezu Kopaču v Zapogah 26. p. Smlednik.

★ Jutri zjutraj odpeljeta oba posebna vlaka (iz Ljubljane ob 8.26, iz Maribora ob 6.15) na Sušak (Trsat). V nedeljo dopoldne zborovanje, popoldne izlet na Krk, zvečer povratek tako, da bodo vsi udeleženci v ponedeljek že doma.

★ Dosmrtna ječa za zastrupljeno. Pred sodiščem v Velikem Bečkereku je stala dne 14. maja Katica Subu iz Velikega Toraka, ki je leta 1921 zastrupila svojega moža Jova z arzenom. Sodišče je obsodilo Katico Subu na dosmrtno ječo. Njen pomočnik Peter Gilezan, ki je Katico nagovoril k umoru, je bil obsojen na 10 letno težko ječo.

★ Našim kadilecem. Monopolska uprava je sklenila izdati za ljubljanske velesojem od dne 30. maja do 9. junija posebno vrsto »Vardare« cigaret, ki se bodo prodajale poleg vseh naših specialitet v sejmških trafikah za obiskovalce velesojem. Ena teh trafik je v glavni aveniji, ki vodi od glavnega vhoda proti češkemu paviljonu, druga pa v Lattermannovem dvorcu, ki bo odprta tudi po 6 zvečer, na kar opozarjamo zlasti obiskovalce veseličnega prostora. Omenjene »Vardare« cigarete se bodo prodajale v škatljicah po 20 komadov po ceni, ki velja za navadne »Vardare« cigarete.

★ Češki poučni tečaj. Za te tečaje je splošno zanimanje. Saj so naši stiki z brati Čehi vedno bolj pristrani in pogosti. Za češki jezik se zanimajo zlasti oni, ki se bodo letos udeležili proslave tisočletne smrti sv. Vencé-

Ljubljana

Nočno služba lekarn.

Nočno službo opravljata: Sušnik na Marjinem trgu in Kuralt na Gosposvetki cesti.

○ Svete maše zadušnice za pokojnim g. dr. Franjom Čibejem se bodo darovale v soboto, dne 18. maja ob pol 7 v trnovski cerkvi in v sredo, dne 22. maja ob 7 v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

○ Posvečujo praznike! Slovenec z 14. maja piše o anarhiji glede praznovanja cerkvenih praznikov. Je res nekaj neumljivega, če slišimo in beremo dan za dnem o grozni brezposelnosti, koliko tisoč ljudi je brez dela in zaslužka, na drugi strani je pa v Ljubljani cela vrsta industrijskih in drugih podjetij, ki delajo vse nedelje in praznike. Delavske organizacije se trudijo za osemurni delavnik, pa ne morejo doseči niti praznovanja nedelj in praznikov. Ali se ne bi olajšala brezposelnost, ako bi podjetja, ki silijo k delu ob nedeljah in praznikih, zaposlila med tednom nekaj več delavnih moči? Naj bi se delavski voditelji in organizatorji za to vprašanje zanimali, ker delavstvo, ki je prisiljeno delati tudi ob nedeljah in praznikih, zelo trpi telesno, a še več duševno.

○ K Stelcerjevi smrti smo prejeli še sledeče poročilo: Ko je policija našla ponoči onemoglega Jakoba Stelcerja na pločniku v Gledališki ulici, je bil mož pri polni zavesti in je s slabotnim glasom odgovarjal na stražnikova vprašanja. Povedal je, da čez dan ni zaužil nobene pijače, le jedel da ni veliko. Možu se je poznalo, da je bil docela trezen in da se je zgrudil radi bolehnosti in onemoglosti. Zdravniška preiskava v bolnici je dognala, da je pokojni Stelcer bolehal na težki kili in še dveh drugih boleznih. Stražnika, ki sta onemoglega Stelcerja dvignila na noge, sta ga spremila na policijsko stražnico, kjer je prebil noč na postelji v posebni sobi, ne v policijskem zaporu. Zjutraj ob 7 je prišel ponj rešilni voz in ga odpeljal v bolnico. Stelcer je imel na desnem senu neznatno, komaj vidno prasko, ki jo je dobil najbrž pri padcu, nikakor pa ne od udarca s palico. Pokojni Stelcer je bil trezen, priden delavec in skrben oče svoje družine.

○ Izseljenci. Sinoči je odpotovalo iz Ljubljane zopet 27 Bosancev iz Travnika v Neerpelt v Belgiji, kjer bodo dobili delo v neki veliki železni tovarni. To spomlad je odpotovalo preko Ljubljane v tujino že blizu 600 Bosancev, večinoma v Belgijo.

○ V mestni klavnici se bo v soboto 18. maja ob 3 popoldne prodajalo na prosti stojnici prasiče meso.

○ Prosvetni oddelk mestnega magistrata (Gradišče 2, prtiličje) zaradi snajenja prostora v soboto 18. maja ne posluje.

○ Binkoštna razstava psov vseh pasem bo zelo zanimiva, kajti razstavljenih bo okoli 300 psov raznih pasem, med njimi tudi precej inozemskih. Razstavnici odbor je poskrbel, da bo razstava zanimiva ne le za kinologe, marveč tudi za širše občinstvo. Dne 19. maja ob 16 popoldne se vrši produkcija psov, dresiranih v policijske in obrambne svrhe. Pri teh produkcijah bo nastopilo sedem vodnikov z osmimi psi raznih pasem. Dne 20. maja ob 10 popoldne se bo vršila tekma psov-jamarjev na živega jazbeca in lisico. Oba dneva bo izvajala priznana godba »Sloga« promenadni koncert dopoldne in popoldne. Razstava in obe produkciji se vrše na prostoru ljubljanskega velesojem.

○ Črne vojnje so zmerom nevarne... — V sredo zvečer si je neki ljubljanski sofer privoščil takšno črno vožnjo. Odprl je gospodarjevo garažo, zavrtel avto in jo odrajal po Dunajski cesti v temno noč. Ze tam na Posavju pa je soferja srečala smola. Avto se je nenadoma skujal, volan je skočil fantu iz rok in avto je zavozil v konfine. Enega je popolnoma izruval in vrgel na cesto, drugi konfin pa je bil odpronejši ter se je avto ob njem ustavil, ko se je prej prelomil čez pol. Namreč konfin. Slučajno so se tedaj vračali posavski fantje iz društvenega doma. Predramili so soferja, ki je nezavesten ležal v avtu za volanom, potem pa so

slava (Vaclava) kralja češkega v Pragi. Za pouk češčine bo izborno služila knjiga »Češki učenik«, ki jo je sestavil prof. Zpěvák, za Slovence priredil profesor Janko Orožen. Knjiga je izšla v zalogi jugoslovanske knjigarne in velja vezana 50 Din. broširana 40 Din. Vsem, ki obiskujejo češke tečaje, to slovnico toplo priporočamo, kakor tudi češko-slovenski slovar, ki ga je sestavil prof. dr. Bradač in velja 70 Din.

★ Priprave za II. Mednarodno razstavo psov so zaključene. Razstavljalcem so bila razposlana sprejemna potrdila, iz katerih je razvidna številka od njih razstavljenega psa. Katalog obsega okoli 300 res prvovrstnih psov raznih pasem. Da bo delo olajšano, nam pripeljejo razstavljalci svoje pse v nedeljo, 19. maja t. l. točno ob 8 zjutraj na prostor Ljubljanskega velesojem, pod čigar okriljem se ta razstava vrši.

★ Brezalkoholni sokovi, marmelada, kompoti: Brezalkoholna produkcija, Ljubljana št. 10.

★ Kakšno vreme bo jutri? To Vam pove naš vremenski vseved, ki stane s knjigo »Slovensko dekle« 25 Din. Brezalkoholna produkcija, Ljubljana št. 10.

★ Nova »Spravna molitev« presv. Srcu Jezusovemu se dobi v Prodajalni KTD (H. Ničman v Ljubljani, 100 kom. stane 35 Din, 10 komadov 4 Din, 1 kom 50 par. Molitev je natisnjena na štiristranskem lističu z lepo podobo Srca Jezusovega in dobro pregledana, da se natančno vjema z molitvijo v »Skojskem listu«. Poština za 100 izvodov 1.50 Din.

★ Naročnikom na »Sv. mašo za šolsko mladino« naj služi v vednost, da je omenjeno muzikalno delce že v tisku in se začne okrog binkošti razpošiljati po vrsti, kakor so došla izdajatelju naročila. V Središču, 12. maja 1929. — Anton Kosi.

★ Knjiga »Brzjav in telefone«. V zvezi z objavo okrožnice direkcije pošte in telegrafa št. 9874-27 se poroča, da se je izdaja knjige zaradi avtorskega prava zakasnila. I. del »Brzjav in telefone« s 43 slikami se bo odposlal po ceni 42 Din tekom 14 dni vsem naročnikom in tistim, ki še sedaj takoj odpokličejo naročila, naknadno bo pa za 25 odstotkov dražje. Knjiga bo lepa, na močnem belem papirju natisnjena, ter bo vsem kupcem dobro došla. Naroča se pri: g. Janezu Napotniku, sekretarju direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani.

★ LEP SPOMIN na birmo je dobra ura, zlatina, ki jo kupite najceneje pri Fr. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9.

ga peljali pod vodnjak in ga osvežili z vodo. Sofer je tožil, da ga zlasti v prsih nekaj čudno tišči in boli. Vendar je bil koj pri volji, da se brž odpelje z avtom v Ljubljano nazaj. Fantje so pogladi motor, toda — volan se ni premaknil. Bil je povsem iz viže. Sofer je potlej voz pustil tamkaj in jo mahnil spat. V četrtek zjutraj so se pa pripeljali po svojevigli avto gospodje iz Ljubljane ter ga potegnili nazaj v gospodarjevo šupo.

○ Zadruga urarjev in zlatarjev poroča, da bodo trgovine odprte samo binkoštno nedeljo dopoldne.

○ Mesto si je šla ogledat. Dne 14. maja se je napotila 14 letna Dragica Homec iz Maribora, Miklošičeva cesta 2, z dovoljenjem svoje matere na obisk k sorodnikom, ki stanujejo na Viču. Ze naslednji dan pa ji je pri sorodnikih postalo dolgčas in je rekla, da si gre ogledat mesto. Bogzna, kakšno čudo je deklico zadržalo v mestu, da se do včeraj še ni vrnila domov. Odnosno k sorodnikom, niti se kakorkoli javila. Dekle je oblečeno v sivo krilo, rdečo bluzo in zelenkast jopič. Za svojo starost je močno razvito. Nosi čepico, ali klobuk in ima svetle lase. Kdor bi jo slučajno kje videl, naj blagovoli javiti policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani.

○ S tretjega nadstropja je padel. Včeraj opoldne se je dogodila na stavi novega Miklošičevega hotela v Kolodvorski ulici težka nesreča. 18 letni kleparski vajenec Franc Skaplja, zaposlen pri tvrdki Ecker, je imel opravka v III. nadstropju nove stavbe. Vračajoč se nazvzdol, je strmoglavil v praznino, po kateri je speljano dvigalo za opeko. Padel je v prtiličje in si zlomil levo roko. Izbil si je tudi vse zobe ter je imel hahoma polna usta krvi. Telefonirali so po rešilni avto, ki je takoj prihitel na lice mesta. Ponesrečenec je bil pri polni zavesti in je še sam stopil na nosilnico. Med potjo v bolnico se je šele onesvestil. Dobil je težke notranje poškodbe, vendar njegovo stanje zaenkrat ni smrtonosno.

○ Aretacije. Včeraj so bile izvršene v Ljubljani sledeče aretacije: 1 radi vloma, 1 radi tatvine, 1 radi telesne poškodbe, 1 radi pijanosti in 1 radi vlačuganja. — Ovdabe: 1 telesna poškodba, 1 pijanost, 1 kaljenje nočnega mira, 1 prekrščenje policijske ure, 1 kršenje sladoledarskih predpisov, 1 pobeg od doma, 1 vožnja s kolesom po železnici, 3 kršenja predpisov o zapiranju lokalov, 3 radi avtopredpisov, 5 prestopkov cestno-policijskega reda.

○ Umrl so v Ljubljani v času od 3. do 11. maja: Ivana Modar, žena sodarskega pomočnika, 42 let, Karlovska cesta 16; Marija Rombo, delavka, 17 let, Zg. Besnica pri Kranju; Jakob Žitnik, posestnik, 81 let, Hauptmanca 3; Edvard Fröhlich, sin pleskarjeve vdove, 20 let, Hrenova ul. 19; Zupane Anton, dninar, 78 let, Vidovdanska cesta 9; Elizabeta Peklenk, zasebnica, 89 let, Vidovdanska cesta 9; Barbara Ribič, 4 leta, hči posestnika, Kresnice (umrla na poti v bolnišnico); Marija Ahčan, kuharica, 52 let, Vidovdanska cesta 9. — V bolnišnici so v istem času umrli: Marko Strgar, sin delavca, 8 dni, Sebenje 27; Karolina Novak, raznašalka časopisov, 57 let, Vidovdanska cesta 3; Srečko Završnik, sin premikala, 2 leti, Zalag 7; Marija Simenc, služkinja, 25 let, Zg. Šiška 23; Helena Klopčič, hči jetniškega paznika, 3 tedne, Kobariška ulica 4; Anton Boltezar, kmetovalec, 74 let, Smarje; Marija Jezeršek, hči dninarice, 5 mesecev, Zg. Pirniče 109; Ivan Bejlan, sin mlekarija, 5 mesecev, Brdo; Marija Polak, hči delavca, 7 let, Zg. Pirniče 35; Magdalena Kovač, vdova trgovca, 65 let, Stari trg 3; Marija Simič, hči služkinje, 1 leto, Križevniška ulica 7; Marija Divjak, 64 let, občinska uboga; Marija Kokali, hči dninarja, 6 let, Zapolje pri Litiji; Milica Tadič, služkinja, 31 let, Ivanje selo; Janez Rom. posestnik, 48 let, Maverlin pri Crnomlju; Franc Aman, livar, 48 let, Moste; Franc Kalina, član orkestra, 49 let, Trnovski priistan 8; Marija Završan, zasebnica, 70 let, Karlovska c. 9.

○ URE za birmo. F Čuden, Prešernova 1.

○ FILZ KLOBUKE, domske in moške, kemično čisti in lika tovarna J. REICH. Izvračilec v 24 urah.

Maribor

□ Oblastni komisar dr. J. Leskover je dovolil Muzejskemu društvu v Celju podporo 10 tisoč dinarjev v svrhu omogočenega nadaljevanja arheoloških razkopavanj na Oljsevi. Muzejskemu društvu v Ptuju pa 10.000 Din za restavracijo fresk in štukature v ptujskem muzeju.

□ Na večer svojega binkoštnega zborovanja v Mariboru priredi SDZ v soboto 18. maja t. l. ob 20 v dvorani Zadržne gospodarske banke akademijo s sledečim sporedom: 1. Tercet »Palestrec«: a) Beethoven: Egmont (uvertura), b) P. de Sarasato: Ciganska melodija; 2. violini in klavir. 2. Deklamacija. 3. Petje: a) Foerster: Gorenji, b) Novak: Sanak spava. 4. Govor. 5. Tercet »Palestrec«. Fr. Dodla: Souvenir, Kubelkova serenada (2 violini in klavir). 6. Deklamacija. 7. Samospev. 8. Tercet: a) Capa, b) zbirka narodnih (violina, klavir in godni rog). 9. Recitacija lastnih del. Odmor. »V zarje božje« igra iz dijaškega življenja v dveh dejanjih. Spisal S. C. Igra »Deloc« — Maribor. — Osebe: gospod Pavel, Ivan in Tone (študenti), Cilka in Zinka (študentki), Francka. Med odmorom svira tercet »Palestrec«. — Cene prostorom I. prostor 15 Din, II. prostor 10 Din; III. prostor 8 Din; IV. prostor 5 Din; dijaško stojišče 3 Din.

□ Nov vozni red na avtobusni progi Maribor—Ptuj. Z današnjim dnem stopi v veljavo na progi Maribor—Ptuj nov vozni red, ki kaže nekaj bistvenih sprememb: Odhod iz postajališča na glavnem kolodvoru v Mariboru: ob 6.45, 13.—, 17.25, 21.30. Odhod iz Ptuja: ob 6.45, 11.50, 14.10, 19.40.

□ Nov avtobusni vozni red. S 16. majem stopi v veljavo nov vozni red avtobusnih prog proti Selnici, Zg. Dupleku, Rušam in Rogoški Slatini. Bistvenih sprememb na progi proti Selnici ni; pač pa se podaljša proga do gostilne Šturm, znanega izhodišča nedeljskih izletnikov. Ob delavnih popoldne vozi avtobus v omenjeni smeri šele ob 17.30, ob nedeljah in praznikih pa ob 19. V Ruše vozi avtobus dopoldne ob 9, ob nedeljah in praznikih pa gre samo do Limbuša, nazaj vozi ob 9.35. Popoldanska vožnja je na omenjeni progi odslej tako urejena, da vozi avtobus iz Ruš ob 17. Proti Zgornjemu Dupleku vozi avtobus iz Glavnega trga vsak dan ob 13. ter 16.18, ob nedeljah in praznikih pa ob 18.15.

□ K razpustu žel. pogrebne in podporna društva v Mariboru. Novi upravni odbor vrši svoje funkcije v smislu starih društvenih pravil dalje; njegova naloga je še razen tega, da predloži pristojni oblasti poročilo o premoženjskem stanju društva, da sestavi nova pravila in da skliče nato ustanovni občni zbor novega žel. pogrebne in podporna društva.

□ V soboto zvečer vabimo vse prijatelje našega dijaštva, da se udeležijo akademije, ki se vrši omenjenega dne ob 20 v dvorani Zadržne gospodarske banke. Na sporedu so razne pevske točke, deklamacije in recitacije, razen tega pa se vprizori tudi izvirna slovenska dvodejanka »V zarje Božje«, ki jo je za to priliko sestavil bogoslovni docent Stanislav Cajnar.

□ Dobrodelna tombola Podmladka Rdečega križa, ki bi se imela vršiti pretečeno nedeljo, se je morala radi neugodnega vremena preložiti na binkoštno nedeljo, dne 19. t. m. Dobitki so razstavljeni pri tvrdki »Veha« na Aleksandrovi cesti. V nedeljo ob 14 vsi na trg Svobode.

□ Vprašanje oblastnega arhiva v Mariboru rešeno. Z ozirom na to zadnji predlog tukajšnjega Zgodovinskega društva, da se naj osnuje v Mariboru javni arhiv za ozemlje mariborske oblasti, se je omenjeno vprašanje rešilo v tem smislu, da si poliče Zgodovinsko društvo primerne prostore za nastanitev arhiva, najemniške stroške pa prevzame časno oblastna samouprava. S to rešitvijo je ustanovitev oblastnega arhiva v Mariboru, ki je ob žalostnem propadanju pre mnogih važnih virov domače povestnice nujno potrebna, gotova stvar ter je organizacija omenjenega arhiva samo še vprašanje kratkega časa.

□ Prevedba okrožnih zdravnikov mariborske oblasti. Izvršila se je prevedba okrožnih zdravnikov na prejemke, ki jih določa tozadevna uredba oblastne skupščine o samoupravni zdravstveni službi v občinah mariborske oblasti izveniši avtonomna mesta Maribor—Celje—Ptuj. Razen tega so se sprejeli na novo v okrožno zdravstvo službo: dr. Stanko Silan (Vitanje), dr. Fr. Breznik (Cankova), dr. B. Purš (Cakovec), dr. J. Sablak (Strigova), dr. E. Ryzienki (Zgornja Poljskava), dr. R. Sinkovec (Misljine) in dr. J. Rak kot pogodbeni okrožni zdravnik v Gornjem gradu.

□ Z delovnega trga. Takoj dobijo zaposlitev preko tukajšnje Borze dela: 1 sodar, 1 cirkularist, 3 žagarji, 1 lesozagar in 2 kleparja.

□ Fantje se zbiraajo... Naborna sezona se je otvorila: prišli so fantje, židane volje, pojoči in vriskajoči ob spremljanju harmonike in trompet. In s »puščelci«. Brez resnejših spopadov je zaenkrat šlo, brez krme pa ne.

□ Pod avto. Trgovce s sadjem na voglu Prešernove ulice in Aleksandrove ceste Karel Koršič je bil na tem, da prekorači Aleksandrovo cesto v smeri proti Spatzekovi gostilni. V tem hipu je pribrazil v smeri proti glavnemu kolodvoru osebni avto št. 16.505, ki se mu je Koršič pravočasno izognil; istočasno pa je blisknil mimo kritičnega mesta v smeri proti Slovenski ulici avto št. 16.112, ki je pograbil Koršiča od strani ter ga pogljal proti avtomobilu št. 16.505, da je obležal v krvi na tleh. Koršiča, ki mu je brizgnila iz ušes kri in ki so se mu pri padcu pretresli možgani, so odpremili v tukajšnjo bolnišnico.

□ Posestno gibanje. Kupili so: Franc in Stefanija Koser od Vojteha Tratenška hišo št. 215 v Tomšičevem dvorcu za vsoto 250.000 Din. — Hinko in Angela Spindler od Ivanke Petelin posestvo v Rošpolu 180 za 95.000 Din. — Stefan in Antonija Kodrič od Martina in Marije Planinšek hišo 118 v Kralja Petra ulici (Studentci) za vsoto 60.000 Din. — Ivan Kos od izvoška Matije Mišle posestvo 11 v Radvanju za 250.000 Din. — Maks in Ivana Milič od Miloša in Nataše Benčine hišo na Betnavski cesti 23 za vsoto 280.000 Din.

□ Brez kričeke reklame Vam nudi birmanske slike v okusni izdelavi in nizkih cenah. Fotografije Japelj, Gosposka 23.

Tvrda JULIO MEINI

uvoz kave in čaja, priredi danes v svoji podr.

Selenburgova ulica 3
poskušajo kakao-č. na katero Vas vljudno vabi

Dr. med. Igor Tavčar

specialist za notranje bolezni

ordinira od 25. tega meseca vsak delavnik od 9.—11. dopoldne in od 3.—5. popoldne.

Röntgenološke preiskave za privatne pacijente vsak torek in četrtek od 8.—9. dopoldne.

Celje

✓ Ves katoliški svet proslavlja letos jubilej 50 letnice mašništva sv. očeta Pija XI., ki so za to priložnost proglasili letošnje leto za sveto leto. Stotisoči romarjev bodo tekom letošnjega leta posetili večno mesto ter se v sinovski vdanosti približali prestolu namestnika Kristusovega. V Celju samem se bomo papeževga jubileja spomnili v ponedeljek 27. maja s prireditvijo v mestnem kinu, kjer nas bo glavni tajnik Prosvetne zveze g. Vinko Žor s pomočjo veličastnega filma povedel v središče katoliškega sveta, v Vatikan. Preskrbite si pravočasno vstopnice v Prosvetnem tajnistvu na Cankarjevi cesti 4.

✓ Vojni oškodovanci, ki se 5. maja zborovani v Mariboru niso mogli udeležiti, naj se zberejo v nedeljo 19. maja točno ob 10 dopoldne v gostilni Filipič v Gledališki ulici, kjer bodo izvedeli, katere korake je mariborski odbor za vojno škodo v Belgradu podvzel in s kakšnim uspehom.

✓ Glasbeni teden bi lahko imenovali teden med 2. in 8. junijem. V nedeljo 2. junija popoldne bodo v veliki dvorani Celjskega doma koncertirali akademiki ljubljanske univerze. Bo to dogodek, kakršnih v Celju niti tekom let ne doživljamo in se bo koncerta gotovo udeležilo vse, kar misli in čuvstvuje plemenito. — V sredo 5. junija se bo vršil klavirski večer gojencev Glasbene Matice, na katerem nastopajo samo gojenci višje konservatorijske stopnje celjske Glasbene Matice. — Končno bo pa 8. junija v Celjskem domu zvečer priredilo Celjsko pevsko društvo svoj redni letni koncert.

✓ Koča na Korošici bo za binkošne praznike, to je v dneh 18., 19. in 20. maja odprta in oskrbovana. — SPD, Savinjska podružnica v Celju.

✓ Občni zbor društva hišnih posestnikov v Celju se je vršil 15. maja v gostilni »Pri pošti«. Navzoči predsednik pokrajinske zveze hišnih posestnikov g. Fröhlich je objasnili namen, delovanje in uspeha dela društva hišnih posestnikov. Stari odbor je bil na novo izvoljen in je obljubil solidno delovati za normalizacijo stanovanjskih razmer, kakor si jo soglasno želi posameznik in najemnik.

✓ Ali je občni zbor Hmeljarskega društva sklican pravilno? To vprašanje smo te dni ponovno prejeli in pojasnjujemo. Glasom sedaj veljavnih pravil se morejo obnega zboru udeležiti le delegati pravilno ustanovljenih podružnic Hmeljarskega društva, posamezni člani sicer tudi, a nimajo ničesar odločati. Ti delegati morajo imeti najmanj 14 dni pred glavnim obnim zborom v rokah že legitimacije, ki jih jim izda glavni odbor. Doslej ni niti ena podružnica pravilno ustanovljena. Za pravilno ustanovitev ni namreč potrebno samo, da oblast pravila podružnice odobri, temveč se mora na podlagi odobrenih pravil vršiti še ustanovni občni zbor, ki ga je treba vsaj tri dni prej prijaviti politični oblasti. Se le potem, ko je oblast vzela na znanje, da se je ustanovni občni zbor v redu vršil in je podružnica dobila svojo redno sestavo, je podružnica ustanovljena in lahko voli delegate. Oblast najbrž ne bi imela nič proti, ako se delegati volijo že na ustanovnem obnem zboru. Vsekakor pa je bilo pogrešno voliti delegate ob priliki pripravljalnih sestankov, preden so sploh bila pravila vložena v odobrenje. To ni le protizakonito, temveč tudi stvari sami škodljivo. Odbor proponentov odnosno pripravljalni odbor ima namreč pravico nabirati članstvo in torej ono članstvo, ki se je do pripravljalnega sestanka prijavilo, samo ne more voliti delegatov, ker bi bili tako brez zastopstva vsi oni, ki bi se prijavili po pripravljalnem sestanku. — Res je, da so se podružnice ustanovljale na podlagi pismenih navodil, ki jih je posameznim poverjenikom doposlal glavni odbor društva iz Žalca. Toda ta navodila so v nasprotju z določili zakona. Kratkot: Za dan 26. maja sklicani občni zbor ne bo mogel ničesar pravočasnega skleniti.

✓ Hmeljarji, Mrčes se že pojavlja na hmelju. Ugonobite jo najsigurneje s kvasijo rastopine. Točno navedilo za pripravo te rastopine, kvasja les in mazilno milo dobiti stalno v drogeriji »Sanitas«, Celje.

✓ Gostilničarjem priporočamo, da si žigosajo steklenice sami. Jedkovica za pisanje na steklo se dobi v »Drogeriji Sanitas«, Celje.

Dopisi

Ježica pri Ljubljani

Pokojnega Ivana Straha so včeraj, v četrtek ponoči pripeljali s tovornim avtom iz Karlovca iz vojaške bolnice, kjer je umrl. — Pogreb bo danes, v petek, ob 5 popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče pri sv. Juriju.

Tržič

V sporazumu z načelnikom higijenskega zavoda v Ljubljani je ministrstvo preložilo otvoritev zdravstvenega doma v Tržiču na poznejši čas, ki bo udeležbi državnih funkcionarjev bolj prikladen. Slovensna otvoritev bo nekako sredi junija po istem sporodu kakor bi se imela vršiti sedaj. Z ozirom na to prosimo vse sodelujoče, da zaznajo za odgoditev otvoritve in vežbajo svoj spored dalje.

Hrastnik

Danes v sredo jutraj je prišla brzojavka, da je umrl v celjski bolnici g. Anton Speiser, o katerem je poročal »Slovenec«, da se je pretekli petek ustrelil. — V petek 17. maja pride v Hrastnik stavbena komisija, da izda dovoljenje za graditev nove šole, nakar bo krajni šolski svet prošil za posojilo.

Na naslov poštnega ravnateljstva v Ljubljani. Zadnje čase je opaziti, da se pošta naslovnikom silno neredno dostavlja in je pod vsako kritiko. Pritožbe se množe in je skrajni čas, da se zadeva uredi bodisi na en ali drugi način.

Rogaška Slatina

Smrtna kosa. Umrli je gđ. Štefka Košakova, bivša šivilja v zdravilišču. Bila je pred boleznijo agilna članica »Sloge« in dobra igralka. Kmetko-nadaljevalna šola pri Sv. Križu in Obrtno-nadaljevalna šola v Rogški Slatini sta zaključili svoj prvi letnik. Na obeh šolah se je vršila slavnostna preizkušnja učencev ob navzočnosti krajevnih faktorjev, tako gđ. županov, domačega nadžupnika, zdraviliškega ravnatelja in članov krajevnih šolskih odborov. Na zaključek kmetijske šole je prihitel tudi g. komisar oblastne samouprave mariborske oblasti, dr. Josip Leskovec, in držal lep nagovor, poln ljubezni do našega ljudstva in hotenja po povzdigi kmetijske gospodarstva v Rogški Slatini in okolici. Uspeh preizkušnje je presenetljiv in se mora učitelstvu obeh tečajev prav iskreno čestitati.

Nova planinska koča na Donački gori se odpre v blagoslov slovesno v nedeljo, dne 26. t. m. ob 11 dopoldne. Na gori bo tudi sv. maša. Občni zbor, ki bi se imel vršiti ta dan obenem s slavnostjo, je preložen na poznejši termin.

Lansko leto je bila tukajšnja samostanska cerkev lepo na zunanjo prenovljena, znotraj pa je dobila lepe nove klopi in drugo, da je res sedaj prav lepa in krasa za mesto. Letos je prenovljena in krasno poslikana župnijska cerkev, ki je bila tudi skrajno potrebna. Ko človek stopi sedaj v ti dve lepi cerkvi, se res počuti vsega. Dolžnost nas veže, da se javno zahvalimo č. g. kaplanu Ivanu Šoliču, ki je sam nabiral in še nabira prostovoljne darove za prenovljenje obeh cerkev, da je že večina vse dela plačano. Za vse njegov trud se mu zahvaljujemo in mu želimo, da ga za to trudopolno in požrtvovalno delo ljubi Bog plača, kakor tudi vse, ki so prispevali. Zahvalimo se tudi gg. slikarjem, in sicer Fr. Horvatu, akademiku slikarju v Mariboru, ki nam je toliko živokrasnih slik na fresko naslikal, in tukajšnjemu slikarju Jurju Ačko, ki je prevzel po nizki ceni vse druge slikarije, ki jih je mojstersko izvršil. Bodi obema iskrena zahvala. Obo slikarja toplo priporočamo še drugim cerkvenim prednostnikom. — I. P.

Podružnica Slovenskega planinskega društva v Kranju naznanja, da bo Prešernova koča na Stolu za Binkošne praznike odprta in oskrbovana.

SLOVENSKA BISTRICA

Deset let sportnega dela. Letos slave kar trije klubi mariborske oblasti desetletnice svojega obstoja: S. K. Maribor, S. K. Rapid in S. K. Ptuj. Prvi bo slavil S. K. Rapid na Binkošti. Maribor in Ptuj sta si izbrala Vidov dan. S. K. Rapid se je ustanovil 1. 1919. iz razpadle »Herthe«. Ustanovitev je bila povsem političnega značaja. Klub, nazvan S. V. Rapid so tvorili izključno Nemci, ki so skrivali svoje politične težnje pod krinko sportnega kluba. Iz rutiniranih igralcev »Herthe« in »Rote Elf« sestavljeno moštvo je uspešno branilo svoje modročne barve in nosilo več let naslov prvaka mariborske oblasti. Z občasno primoral tudi vodstvo Rapida, da zapusti politično polje in se posveti namenu, ki ga daje že ime samo. Borba med njim in 1. slovenskim sportnim klubom Mariborom je bila ostra in na zelenem polju i za zeleno mizo. Nasproti sta si stala dva politična ekstrema, ki sta pod sportno firmo stremela za propastjo drug drugemu. Iz zgolj nacionalnih družtev sta se tekom časa razvila dva dostojna reprezentanta sporta. Rapid je moral na polju kloniti pred močnejšim nasprotnikom in mu prepustiti naslov prvaka. Lani si je Rapid zgradil moderno nogometno igrišče, ki je gotovo najlepše v Sloveniji in ki povsem odgovarja današnjim zahtevam. Kot drugoplasticar klub častno zastopa barve zelene štajerske in iz izven mej domovine. Razen nogometa goji Rapid v veliki meri lahko atletiko in ima v tem pogledu prvenstvo pred ostalimi klubi mesta Maribora. Enako prvači v tenisu. Leyrer in Hitzel spadata med najboljši jugoslovanske teniške igralce. Na čelu kluba stoji že dolgo vrsto let g. dr. Blanke, čigar glavna zasluga je, da se Rapid ni zgubil v političnem vrvežu, marveč da danes roko v roki z drugimi klubi deluje na prosopeh sporta. O programu slavnosti bomo še pravočasno poročali. Predvidoma bodo sodelovali najmočnejši slovenski klubi, ljubljanska Ilirija, S. K. Maribor in graški Sturm.

Službene objave LNP. (Iz seje posl. odbora dne 15. maja 1929.) V nedeljo 19. t. m. ob 10.30 se vrši na prostoru ASK Primorja juniorska prv. tekma Primorje : Hermes. — Služba: blagajna ASK Primorje, vsak klub po tri reditelje, str. sodnika Čeh Dušan in Kranjc Rud. — Prv. tekma Slovan jun. : Jadran jun. dne 19. t. m. odpade, ker je podeljena juniorskemu moštvu SK Slovana 14dnevna zabrana igranja zaradi kršitve točke 6. pravilnika za prv. tekme juniorskim moštvem. — Prvenstvene tekme v ponedeljek 20. t. m.: Igrišče Ilirije ob 10 Slovan rez. : Jadran rez. (zaostala prv. tekma od jeseni); igralci, ki so igrali v jesenski prv. tekmi Slovan : Jadran za I. moštvi v tej tekmi ne smejo nastopiti. Služba: odbornik LNP g. Matjašič, blagajna SK Slovan, vsak klub po tri reditelje, str. sodnika Legat in Milač. — Igrišče Primorja ob 10 Reka rez. : Krakovo rez.; služba odbornik LNP g. Novak, blagajna SK Reka, vsak klub po tri reditelje, str. sodnika Pišlar in Levstek. Nastop službe vedno pol ure pred določenim začetkom tekme. Biljeterje postavi klub, ki opravlja blagajniško službo. — Vsed dopisa JNS-a se določi v Ljubljani termin 26. t. m. za prireditve v korist JNS-a. Posl. odbor naproša klube Primorje, Ilirija, Hermes in Slovan, da rezervirajo navedeni termin. — Tajništvo obvešča klube, da se bo vršila letošnja rez. tekma LNP : Kärntner Fussballverband dne 30. t. m. v Celovcu. Za postavbo v reprezentančni team LNP-a pridejo v poštev predvsem igralci klubov Primorje, Maribor in Ilirija. Tajništvo prosi imenovane klube, da s tem računajo. — Posl. odbor je odobril naslednje prijateljske tekme: SK Rapidu 19. in 20. t. m. turnir povodom proslave desetletnice s sodelovanjem klubov Sturm (Graz), Ilirija, Maribor; SK Železničarju na temelju dopisa od 12. t. m. razne tekme med 19. in 26. t. m. v Somboru, Subotici, Osijeku in Vinkovci; Primorje : Hajduk ter Primorje komb. : Austria 19. in 20. t. m. v Splitu oz. v Celovcu; Hermes : Atletik SK 19. t. m. v Ljubljani; Amater : Ilirija jun. 19. t. m. v Trbovljah; Slovan : Olimpija 19. t. m. v Celju; Elan : Slovan komb. 19. t. m. v Novem mestu; Železničar : Varažd. SK 2. junija v Mariboru in Železničar : Čakov. SK 16. junija v Mariboru. — ZSK Hermesu se rezervira termine 28. do 30. junija za proslavo njegove desetletnice. — Tajnik II.

Službeno iz LHP. Za včeraj sklicana seja uprav. odbora, se vrši jutri v soboto 18. maja ob 18. uri v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnica.

Službeno iz JHS-a. Seja upravne odbora se vrši danes zvečer ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emona. Potrebna je polnoštevilna udeležba vseh odbornikov. — Tajnik.

Službeno iz LNP. (Kaz. odbor.) Danes v petek, 17. maja, ob 18.30 v kavarni Evropa seja kazenskega odbora. — Na to seje se vabi: ob 18.40 igr. Mlinar Fr. (Primorje); ob 18.50 g.

Turistika

Sport

Gospodarstvo

Največja razstava poljedelskih strojev in orodja

Ze lanskoletna jesenska jubilejna kmetijska razstava na ljubljanskem velesejmu je prikazala obsežno razstavo poljedelskih strojev in orodja. Letošnja razstava kmetijskih strojev na velesejmu od 30. maja do 9. junija pa bo lanskoletno še znatno prekosila. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragega in za vse vrste gospodarstva. Nudena bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev, ki bodo obsegali približno 2000 m² razstavnega prostora, v obratu. Razstave se udeležijo domače trdke in one iz inozemstva, zlasti Češkoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske.

Poljedelske stroje razstavi 12 trvdk, poljedelsko orodje 16 trvdk, male bencinske motorje za pogon strojev 3 trvdke, stroje za mlekarstvo pa 4 trvdke.

Vsak imetnik velesejske legitimacije, ki stane 30 Din, ima pravico do polovične vožnje po železnici. Naročite legitimacije pri razprodajalci ali direktno pri velesejskem uradu v Ljubljani. Dopisnica zadostuje. Zamorete pa kupiti tudi navadno vstopnico za enkratni vstop po 10 Din.

Kmetovalce opozarjamo, da so razstavljeni na velesejmu najrazličnejši predmeti Naj omenimo samo še zvonove, gasilsko orodje, jermenarski izdelki, verige, različni vozovi, bicikli, obleke, čevlji, sirarski izdelki, plemenska perutnina, domači zajet ntd.

GOSPODARSKA LITERATURA

Gradivo za statistiko trgovine obrta in industrije v Sloveniji. Uredil dr. Fran Windischer izdala Zbornica za TOI v Ljubljani. Cena 28 Din.

Naša industrija, obrt, trgovina in kmetijstvo. Njih osnove, stanje, odnosi, važnost, pota, prošlost in bodočnost. VII. del. — Milivoj Savič, načelnik Min. trg. in industrije, Sarajeva, državna tiskarna. Cena 25 Dni. Znani pisec, važna osebnost v naši gospodarski politiki je izdal že 7. knjigo o naši trgovini, obrtu in industriji. V tej 7. knjigi pa se pretežno peča s pojačanjem in intenziviranjem naše kmetijske proizvodnje. Poleg tega vsebuje knjiga opise gospodarskega položaja v mestih Južne Srbije, Bosne in Hercegovine.

Apliciranje priporočil mednarodne gospodarske konference. Društvo Narodov je zbralo podatke o aplikaciji priporočil mednarodne gospodarske konference v dobi od maja 1928 do 15. marca 1929. Poročilo pa podaja sploh podatke o trgovinski in sploh gospodarski politiki 1. 1928. Na koncu je pridejan sumaričen pregled gospodarskega stanja na svetu v 1. 1928.

III. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. Zalec v Savinjski dolini, dne 15. maja 1929. — Vlažno-toplo vreme minulih dni je sicer nekoliko oviralo delo v hmeljskih nasadih, vendar je pa isto zelo pospeševalo razvoj rastline. Sedaj se odstranjujejo nepotrební poganki, ostali se pa napeljujejo in privezujejo. V zgodaj obrezovanih nasadih so trte že do 1 m visoke. Iste so krenke, vendar so skoro povsod napadeni po bolhači, ki jim pa dosedaj niso znato škodovali. Govori se o predprodaji hmelja po 18 do 20 Din za lkr. — Društveno vodstvo

Zemaljski Savez industrijalca v Zagrebu slavi letos 25letnico svojega obstoja. Da bi se hrvatski industriji mogli nadevati uspešno boriti proti mačehovskemu postopanju tedanje osrednje vlade, ki je uvedla take trafine sisteme, da je v zametku onemogočila vsak lažji razmah hrvatske industrije, so se združili 1904 v Zemaljski savez hrvatsko-slovenskih industrijalca, ki je v teku daljnjega obstoja napravil velike usluge domači industriji. Predsednik institucije je I. D. Alexander in je društvo šlo koncem 1927 193 članov. V proslavo 25letnice se vrši dne 2. junija t. l. ob 11 dopoldne v dvorani Zagrebške borze svečana seja, zvečer ob 8 pa banket v Esplanadi.

Za vinarski kongres in občni zbor Vinarskega društva za Slovenijo v Krškem, ki se vrši v dneh 25., 26. in 27. maja t. l., je polovična vožnja dovoljena za osebe in brzovalce, izvenmši orient-expres za čas od 22. do 30. maja. Vsak udeležene vzame na svoji domači postaji cel vozni listek. Žigovan s mokrim žigom dolžne postaje. Ta vozni listek velja tudi za povratek, ako se izkaže s potrdilom, da se je udeležil kongresa in obnega zboru. Radi tega, voznega listka na postaji Videm-Krško ne oddajte, na obnem zboru pa zahtevajte tozadevno potrdilo. Razpored kongresa je bil objavljen v dnevnem časopisu in v društvenem glasilu v naših gorah. Vinogradniki, udeležite se vinarskega kongresa in obnega zboru Vinarskega društva v obilnem številu.

Oddaja zakupa kolodvorske restavracije na postaji Čakovce se bo vršila potom ofertalne listice.

Lukežič in g. Logar in ob 19.10 g. Dečman. — Tajnik II.

Redna glavna skupščina JZSS se vrši v nedeljo 26. t. m. v beli dvorani hotela Union ob 9 dopoldne. Dostop je dovoljen vsem zimskim sportnikom, pravo glasovanja imajo delegati klubov s pismenim pooblastilom. Dnevni red obsega poleg običajnih točk in samostojnih predlogov tudi razgovor o mednarodnih zimskosportnih tekmah v Bohinju 1. 1930. Za udeležence velja polovična vožnja.

Pri produkciji psov, dresiranih v policijske in obrambene svdhe, bo predvajalo sedem vodnikov osem psov raznih pasem in sicer: 1 nemškega ovčarja, 1 škotskega ovčarja, 2 dobermana, 1airedale-terijera, 1 angleškega hrta in 2 nemški dogi. Vsi ti psi so iz Ljubljane in Celja. Med vodniki bo nastopil tudi devetletni Erik, sin znanega dreserja Fr. Goriupa iz Celja, ki bo predvajal dobermana in pokazal, da se pokore dobro izvežbani psi tudi otrokom. Opozarjamo nadalje na nastop obeh nemških dog. Eno bo predvedel g. Goriup Jakob in pokazal, da slede psi svojemu vodniku tudi na sam mig, brez besed. Druga bo pokazala pod vodstvom Fr. Goriupa delo na moč. Produkcijo bo zaključil g. Stanko Hočvar iz Vrhnike s svojim priznanim Stauffom, ki bo iskal med gledalci skritega morilca. Natančni program produkcije je razviden iz sporedov, ki veljajo kot vstopnice za to produkcijo.

Članstvu S. K. Ilirije Sabljaška sekcija priredi danes zvečer ob 20. uri v restavraciji »Zvezda« svoj prvi družabni sestanek. Odbor vabi na ta družabni sestanek celokupno članstvo, kakor tudi vse prijatelje Ilirije. Čim številnejša udeležba naj bo, tej najmlajši, vendar pa že najagilnejši klubovi sekciji, dokaz priznanja za njeno dosedanje uspešno delo. — Odbor.

tacije dne 3. junija 1929 pri Direkciji drž. železnice v Ljubljani. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI.

Dobava raznega pohištva. Uprava dvora Nj. Vel. kralja v Belgradu razpisuje dobavo raznega pohištva za dvorsko osebo na kr. posestvu Dedinju. Ponudbe je predložiti do 30. maja 1929. Pogoj in načrti so interesentom v pisarni Zbornice za TOI na vpogled.

Borza

DENAR

16. maja 1929.

V današnjem deviznem prometu so se devize učvrstile; zlasti pa je narasel Berlin v zvezi z mednarodno uveljavitvijo od 1350 na 1351.75. Narodna banka je intervenirala v vseh devizah z izjemo Newyorka, kjer je bilo zaključeno nekaj privatnega blaga.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

16. maja 1929.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 15. V.
Amsterdam	—	2287.—	—	—
Berlin	1350.25	1353.25	1351.75	1350.—
Bruselj	—	790.14	—	—
Budimpešta	—	991.95	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Duna	7.8.23	801.23	799.73	799.62
London	275.63	276.43	276.03	—
Newyork	56.69	56.89	56.79	56.79
Pariz	—	222.36	—	—
Praga	167.98	168.78	168.38	168.33
Trst	—	297.92	—	—

Zagreb. Amsterdam 2287 bl., Berlin 1350.25 do 1353.25, Budimpešta 990.45—993.45, Newyork 56.60—56.89, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.23 do 801.23, London 275.63—276.43, Pariz 221.30 do 223.30, Praga 167.98—168.78, Trst 296.79—296.99.

Belgrad. Berlin 1350.25—1353.25, Budimpešta 990.45—993.45, Bruselj 788.64—791.64, Bukarešt 33.75—34.25, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.23 do 801.23, London 275.63—276.43, Newyork 56.69 do 56.89, Pariz 221.36—223.36, Praga 167.98 do 168.78, Trst 296.92—298.92.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 123.35, Budimpešta 90.45, Bukarešt 3.08, Dunaj 72.94, Pariz 20.285, London 25.1875, Madrid 73.60, Newyork 51.25, Praga 15.365, Sofija 3.75125, Trst 27.185, Varšava 58.225.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.5175, (valuta) 12.47, v Londonu, Newyorku in v Pragi neizpremenjeno.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 123 den., Pradediona 850 den., Kred. zav. 170 den., Vevče 123 den., Ruše 250—290, Slavonska 50 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 408—410 (407, 410, 409), kasa 408—410, termini: 5, 409 do 411 (409, 410), 6, 412—413, 12, 432—432.25 (432.50, 432), 7 odst. inv. pos. 85—85.50, agrari 51—51.50 (52). Bančni pap.: Hipo 206—207, Poljo 15.50 do 15.75, Hrv. 50—55, Kred. 93 den., Jugo 84—85 (84), Lj. Kr. 123 den., Praded. 850 den., Srpska 150 do 156 (150), Zem. 138—140, Obrtna 35 bl., Etno 164 den. Ind. pap.: Guttman 200—210, Slavonija 17, Slaveks 100—102, Danica 175—180 (180), Drava 390—410, Osj. ljev. 170—180, Ragusea 540 den., Trbovlje 470 bl., Vevče 126 den., Piv. Sar. 215 bl., Oceanica 190, Ml. 20 den.

Belgrad. Narodna banka 7650, 7 odst. invest. pos. 85, agrari 52—53, vojna škoda 407.50—409, 12, 434.

Dunaj. Don. sav. jadr. 81.20, Wiener Bankverein 22.45, Bodencredit 100.25, Creditanst. 54.40, Escomptes, 21.60, Union 24.90, Ausseiger Chemische 260, Alpine 42.30, Trboveljska 57, Prager Eisen 521, Rima Murany 116.25.

Žito

Danes se je ponudba znatno omejila in v zvezi s stalno tendenco na čikaški borzi je pričakovati, da se je nazadovanje cene za pšenico za enkrat ustalilo, če se že cena ne bo izboljšala. — Povpraševanja po blagu je malo in konzum se krije sporadično. Pšenica velja 237.50—242.50, bč. nakl. post., koruza 245—247.50 v Bački in Sremu, večje količine blaga se nahajajo tudi v Sisku, kjer se trguje po 270. Tudi inzulanka velja danes 270 Čakovce. Ječmen, rž in oves ne notirajo, ker ni nobenega zanimanja za to blago. Pšenična moka se trguje po 340 bč. nakl. post., vendar se prodaja največ šestica. Krmilna moka in otrobi zaostajajo.

V Ljubljani notirajo: Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post. plač. 30 dni, dobava prompt); pšenica bač. 80 kg 285—287.50, maj 290—292.50, koruz laplatska maj 312.50—315, junij 307.50—310, julij, avgust, september 302.50—305, bačka maj 302.50—305, ječmen bar. 345—347.50, bač. 330—332.50, oves 295—297.50, moka 0 g vag. bl., fko Ljubljana, plač. po prejemu 405 do 410.

Zaljučkov ni bilo. Tendence mlačna. Novi Sad. Pšenica: bč. 235—237.50, pot. 237.50 242.50, par. Vrsac 232.50—235, sr. 237.50—240. — Oves: bč. 230—235. — Kuruza: bč. 245—247.50, 5, 250—252.50, sr. 245—250. — Moka: 0 g 330 do 340, št. 2 310—320, št. 5 300—310, št. 6 285 do 292.50, št. 7 275—282.50, št. 8 200—210. — Otrobi: bč. 175—177.50, bn. 172.50—177.50. Tendence neizpremenjena. Budimpešta. Tendence medla. Pšenica: maj 23.40—23.55, zaklj. 23.36—23.40, oktober 25.22 do 25.16, zaklj. 25.16—25.17, marec 27.02—26.94, zaklj. 26.93—26.94, Rž: maj 19.18, zaklj. 19.90—19.95, oktober 22.30—23, zaklj. 21.90—22, marec 23.84 do 23.44, zaklj. 23.44—23.46, Kuruza: maj 26.65—26.07, zaklj. 26.07—26.07, julij 26.90—26.74, zaklj. 26.73 do 26.74.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: pet vagonov

Sveta življenje in vrvenje

Kako je nastala Velika Romunija

Romunski narod tudi za časa največje turške moči na Balkanu ni popolnoma izgubil svoje samostojnosti kakor ostali balkanski narodi Srbi, Bolgari in Grki. Nasledniki moldavskega vladarja Štefana Velikega, ki je vladal okrog leta 1500., v bojih s Turki niso bili tako srečni kakor on in so morali Turčiji plačevati letni davek. Turčija pa je s svoje strani jamčila za nedotakljivost kneževin Moldavske in Vlaške. Ko je v 18. stoletju turška sila jela razpadati in ko sta Avstrija in Rusija skupno začeli napadati sultana, je nastopila za obe kneževini doba trpljenja, ker so se boji vršili večinoma na njenem ozemlju, ki je prišlo zaporedoma v last Rusov, Turkov in Avstrijcev. Obenem so ruski in avstrijski zmagovalci Turčije začeli zasedati romunsko zemljo. Najprej je Erdeljska postala sestavni del Avstrije, leta 1775. je prišla na vrsto Bukovina, a leta 1812. so Rusi osvojili Besarabijo. Moldavska in Vlaška sta ostali pod pokroviteljstvom Turčije in vsaka kneževina je imela svojega kneza. Po pariški pogodbi leta 1856., s katero je bila končana krimska vojna, sta prišli obe kneževini pod protektorat velesil in jima je bila priznana neodvisnost.

Že leta 1857. se je začelo gibanje za združitev obeh kneževin. Leta 1859. sta obe kneževini izvolili za skupnega kneza Aleksandra Cuza, s čimer je bila ustvarjena personalna unija kot prvi korak na poti zedinjenja vseh Romunov. Aleksander Cuza je zasedel prestol kot Aleksander Ivan I. L. 1861. je dejansko združil obe kneževini in leto kasneje se je v Bukarešti, novem skupnem glavnem mestu, sestala prva romunska narodna skupščina. Čeprav je Aleksander uspešno vladal, ga je oficirski upor prisilil, da se je leta 1866. odpovedal prestolu. Za njegovega naslednika je bil leta 1866. izvoljen princ Karel Hohenzollern-Sigmaringen.

Ko je leta 1877. izbruhnila rusko-turška vojna, je kneževina proglasila svojo popolno neodvisnost in mlada romunska vojska se je borila ob strani Rusov pri Plevni na Bolgarskem. Leta 1881. je bila romunska kneževina proglašena za kraljevino in 10. maja istega leta je bil knez Karel kronan za kralja. Pod njegovo vladavo se je mlada kraljevina lepo razvijala. Izpremenjena je bila ustava, doseženo ravnotežje v proračunu, železnice so prešle v državno last, vojska se je preobnavljala. To vse je bilo izvršeno do leta 1913., ko je Romunija v drugi balkanski vojni nastopila proti Bolgarski in zasedla južno Dobrudžo. Tako je imela Romunija leta 1913. 138.000 km² površine ter 7½ milijona prebivalcev.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je Romunija najprej proglasila svojo nevtralnost. Po smrti kralja Karla leta 1914. pa je v državi zmagala orientacija, naklonjena antanti, in na njeni strani je Romunija l. 1915. stopila v boj proti osrednjima velesilama. Po prvih uspehih so se morali Romuni umakniti pred avstrijsko-nemško vojsko, ki je zasedla Bukarešto in važna petrolejska ozemlja. Romunska vojska je skupno z Rusi držala samo del Moldavske. Kljub temu pa je bila usoda naklonjena Romuniji. Ruska revolucija in razpad Avstro-Ogrske sta omogočili uresničenje najbolj smelih sanj romunskih nacionalistov.

V Kišinevu se je ustanovila moldavska narodno-demokratska stranka, se sezvala skupščino, ki je 14. januarja 1918 proglasila samostojnost Besarabije, 27. marca se je pa združila z Romunijo. Na Erdeljskem in v Bukovini so se ustanovila narodna veča, ki niso dolgo čakala s proglasom zedinjenja z Romu-

nijo. Tako je bukovinsko narodno veče dne 28. novembra 1918 proglasilo zedinjenje, erdeljsko narodno veče pa 1. decembra istega leta v Albi Juliji. Na mirovni konferenci je bil dosežen sporazum z Jugoslavijo glede banatske meje, tako da so bile leta 1919. uresničene najsmelejše sanje Romunov — Velika Romunija z ozemljem, ki meri 295.000 km² in šteje 17 milijonov prebivalcev. Desetletnico Velike Romunije so te dni zelo slovesno proslavili.

Sven Hedin težko obolet

Iz Stockholma poročajo, da je Sven Hedinova sestra Alena potrdila vesti o nevarnem obolenju svojega brata, slavnega raziskovalca. Sven Hedin je bival zadnji čas v Pekingu, pripravljajoč se na veliko ekspedicijo v nepreiskane kraje Azije. Njegova sestra je prejela vest, da se je moral vrniti iz Pekinga in opustiti svojo ekspedicijo. Ukrcal se je na parnik, s katerim potuje v Združene države, kjer se bo zdravil.

7-letni romunski kralj Mihael se pelje ob priliki proslave desetletnice Velike Romunije skozi špalir vojaštva. Na desni strani kralja sedi njegova stara mati kraljica-vdova Marija, na levi pa njegova mati princezinja Helena.

Kaj doživi detektiv angl. kralja

Zasebni detektiv angleškega kralja Jurija, Edwin T. Woodhall, pripoveduje v nekem inozemskem listu o doživljajih in izkušnjah svojega zanimivega delovanja. Člane kraljeve hiše detektivji trajno neopaženo čuvajo. Ker je kraljeva družina zelo priljubljena, ima to varstvo predvsem namen, da kralja varujejo pred vsiljivci, kar se pa seveda vedno ne posreči.

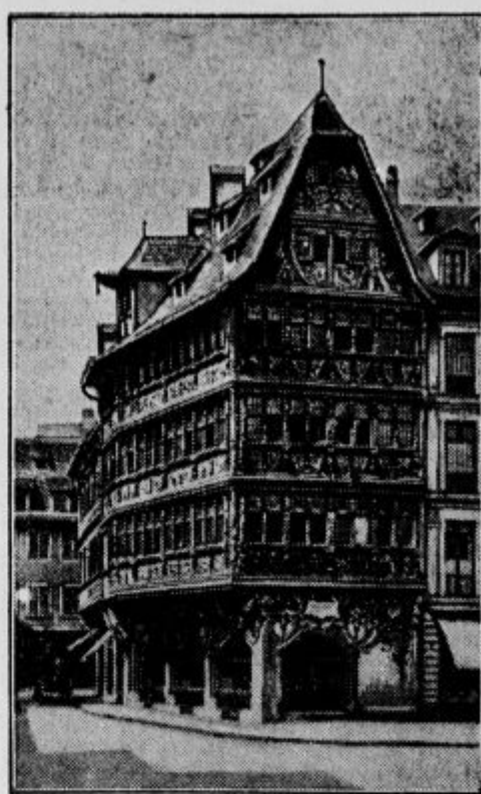
Woodhallu je bilo med svetovno vojno poverjeno varstvo nad prestolonaslednikom, ki je bival v Franciji. Neko nedeljo spomladi 1915 je stal Woodhall na kolodvoru pred vlakom, v katerem je bil lord Kitchener, ki je potoval v Rusijo. Kitchenerjev detektiv Jan Mac Laughlan je dejal svojemu tovarišu: »Slutim, da se s tega potovanja ne bomo vrnili.« »Ah, nesmisel,« je odgovoril Woodhall, čeprav je tudi on imel temno slutnjo, da se bo zgodila nesreča. Nekaj dni kasneje se je potopila oklopna križarka »Hampshire« s Kitchenerjem.

Angleški prestolonaslednik ni rad videl,

da bi ga stražili. Med vojno je večkrat dejal: »Biti hočem med vojaki, ne pa med detektivji.« Ker je moral Woodhall vsak večer poslati na Angleško obširno poročilo, mu je prestolonaslednik ponovno rekel: »Ker morate poročati o vseh podrobnostih, vam rad pomagam in bom poročilo sam sestavil.« Med evropskimi vladarji je posebno španski kralj Alfonz velik nasprotnik vsakega straženja. Tudi norveški kralj ne mara detektivov okoli sebe in se po živalskem vrtu v Stockholmu pogosto sam sprehaja. Velika čast je bila čuvati kralja Edvarda VII., kajti bil je vedno dobre volje in je svoje detektive bogato plačeval. Glavna naloga kraljevih detektivov je, da ne puste blizu tako zvanih vsiljivcev. Pri vsakem sprejemu pa se zgodi, da se kljub najstrožji kontroli pojavijo nepovabljeni gostje. Nek trgovec, ki je bil silno podoben Ernestu Casselu, je nekoč vdrl v delovno sobo kralja Edvarda. Sir Ernest Cassel je bil intimen prijatelj kralja in ga je smel nenapovedan obiskati. Vsiljivec, ki je izkoristil svojo podobnost s slavnim finančnikom Casselom, je hotel dobiti od kralja inozemsko koncesijo, katero mu je zunanje ministrstvo odreklo. Kralj je bil radi nepričakovane obiske najprej ogorčen, kasneje se pa ni mogel vzdržati smeha.

Dvakratna morilka - oproščena

Pred porotnim sodiščem v Budimpešti je bila oproščena neka Henrietta Sedlaček, ki je septembra meseca preteklega leta umorila

Mojsirsko delo arhitekture: Poslopje iz 16. stoletja v Strassbourgu.

ognju. Električni vodi po stanovanjih so tudi začeli goreti. Prebivalstvo je prestrašeno bežalo iz stanovanj na ulice kar v spalnih oblačilih. Nekdo se je spomnil in je takoj telefoniral električni centrali, ki je takoj ustavila tok. Cela ura je bila potrebna, da so se ljudje pomirili in vrnili v svoja stanovanja, iz katerih so bili pregnani s tako neprijetnim dogodkom. V mnogih stanovanjih so se pojavili mali požari, ki so jih pa takoj pogasili. Nedavno se je pripetil enak slučaj, ker je tramvajska žica padla na vož za razsvetljavo. Zasedaj še niso mogli ugotoviti točnega vzroka tega — elektriziranja stanovanj v Sturli.

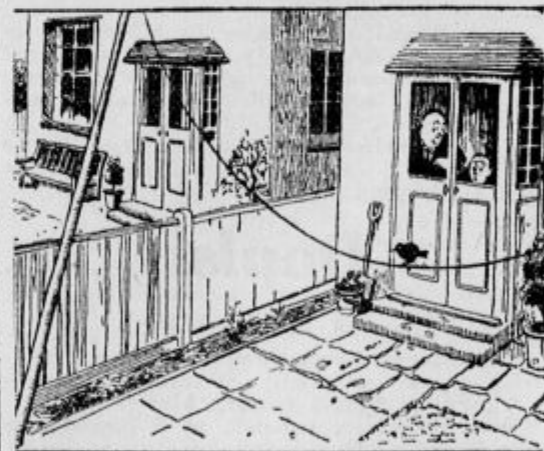
Mussolini se seli

Mussolini se bo jeseni preselil iz palače Chigi, kjer se sedaj nahaja ministrsko predsedstvo, v palačo Venezia, katero bodo do tedaj preuredili. V palači Venezia je bilo v prejšnjih stoletjih nastanjeno poslaništvo beneške republike, v najnovšem času do leta 1915. pa je bilo tam avstroogrsko poslaništvo pri Kvirinalu.

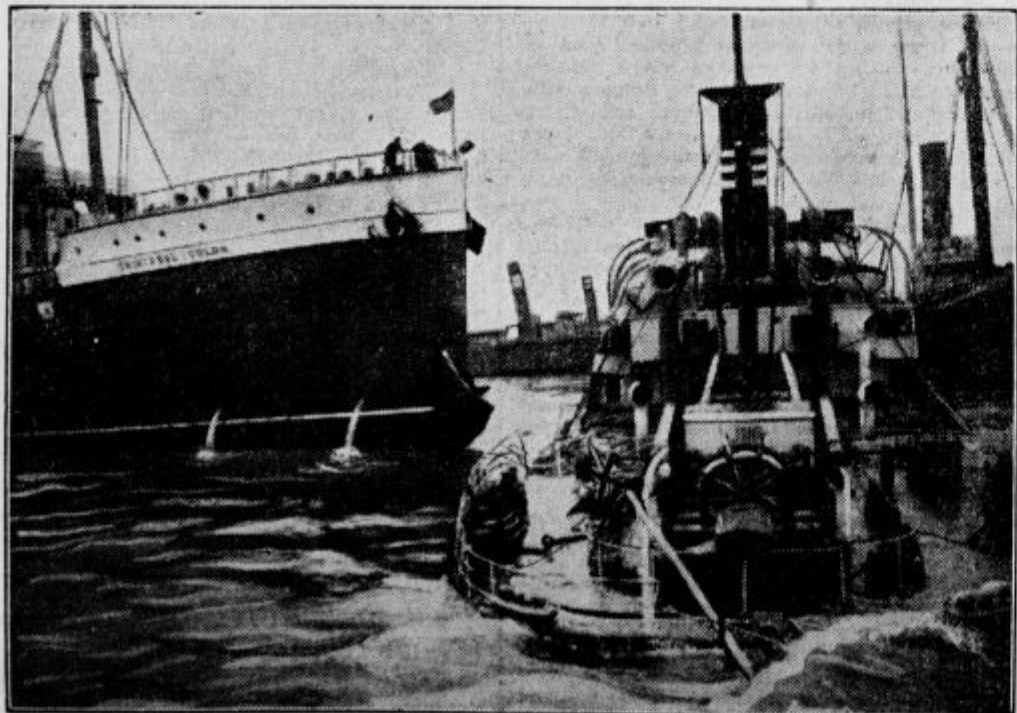
Smešnice

France: »Zdi se mi, da sem bolan. Ze tri dni nisem pil žganja.«
Tone: »In kaj ti manjka?«
France: »Denarja.«

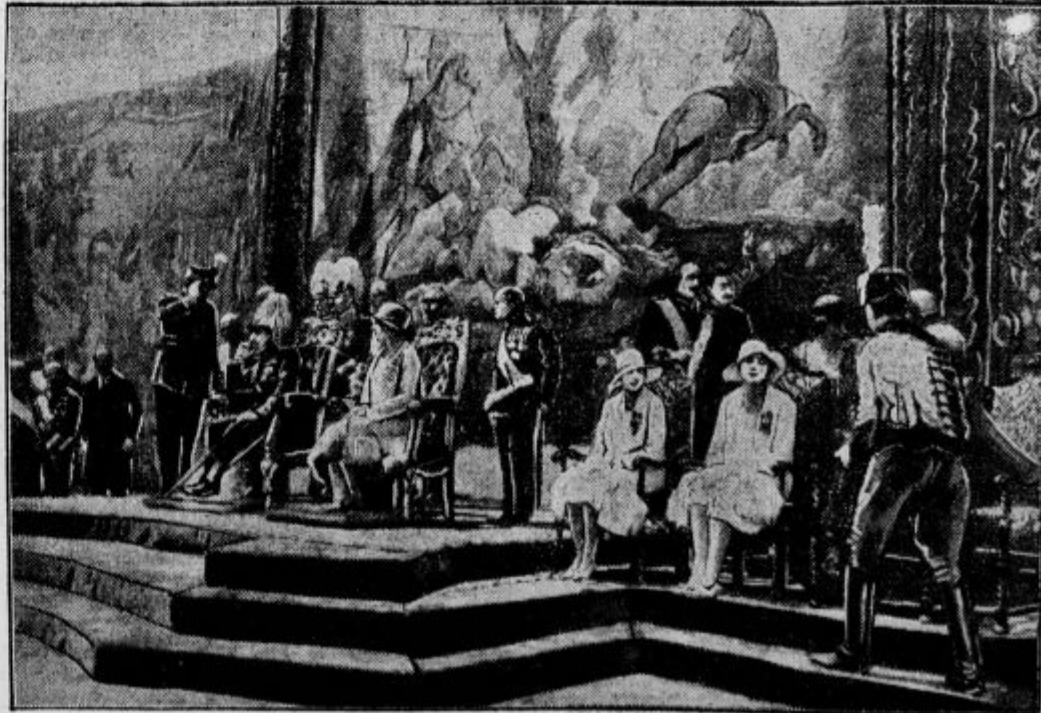
Knjigovodja: »Moja žena hoče, naj prosim za dopust, da bi šel z njo nakupovat.«
Šef: »Nemogoče!«
Knjigovodja: »Srčna hvala!«

Oče, ki je pravkar napeljal novo anteno za radio: »Pojdi ven, Francelj, in spodi vrabca. Nam bo vso anteno strgal.«

Potopljen parnik. V newyorškem pristanišču je španski potniški parnik »Christobal Colon«, ki je imel na krovu 1000 potnikov, zadel v tovorni parnik »River Orontes« tako silno, da se je potopil. Španski parnik je težko poškodovan.

Otvoritev špansko-ameriške razstave. V Seville so z velikimi slovesnostmi otvorili špansko-ameriško razstavo, ki naj ožje naveže tradicionalne odnose med Špansko in latinsko južno Ameriko. Na sliki vidimo špansko kraljevo dvojico s spremstvom.

Za duha in srce

Pomladanska razstava jugoslov. umetnosti v Belgradu

Koncem lanskega leta si je »Udruženje Prijatelja Umetnosti Cijveta Zuzorič« v Belgradu zgradilo ličen umetniški paviljon na Kalemegdanu, ki je bil že davna potreba in želja vseh kulturnih krogov prestolice. Doslej so namreč slikarji in kiparji razstajali, kjer so mogli (na univerzi, v Akademiji Nauka itd.) Radi velikega števila slikarjev je vedno zavzet. Poleg manjših izložb posameznikov si je društvo »Cijveta Zuzorič« vzelo v program dve reprezentativni izložbi, jensko in pomladansko, ki naj bi pokazali, prva posebej belgrajske umetnike, druga pa večino jugoslovanskih. Jenska razstava je bila sredi zime, pomladanska pa so odprli na prvi dan pravoslavne Velike noči, 5. maja. Ker so na njej zastopani skoraj vsi deli države in še posebej, ker je tudi nekaj Slovencev med njimi, bom nekoliko obširneje spregovoril o njej.

Društvo je bil namen in cilj, pokazati vse vodilne umetniške šole in njene glavne predstavnike. Vendar se mu to niti od daleč ni posrečilo. Tako od Meštovičevega kroga (Hegedušić, Babić itd) ni nikogar, niti Meštovičevega samega; dalje niso zastopani v Parizu živeči jugoslovanski umetniki, ni barv polnega Sremčana Sumanovića, Augustinčića, Uzelca, Mujačića, Jaba, Račkera. In še skupine, ki so zastopane, niso poslane svojih najboljših in ti najboljši ne svojih najuspešnejših stvari. Tako je razstava čisto povprečna, pomanjkljiva, izraža neko nervoznost in površnost, tudi v tehnični razporeditvi slik in v svetlobi. Eden od vzrokov je ta, ker je nova, ker je nedavno osnovana. S te strani gledana, pomeni korak nazaj v primeri z jensko.

Zastopanih je čez desetine umetnikov z nad 200 deli. Največ je slik, precej tudi grafik (posebej iz Ljubljane in Zagreba), manj kiparskih del.

Od Slovencev so razstavili Tone Kralj tri boljše olja: Sama, Težaki in Oljska gora; Saša Santel: Motive iz Milana, Pariza in Le Havre in pa Notre Dame v Parizu (mehki akvareli); Rajko Šubić tri bakroreze: Orač, Strečno na Moravskem in Motive iz Trenčina; Mirko Šubić: Autoportret in sliko (izredno majhno) Franketa; bolj mi je ugajal dosedaj manj znani Adolf Lapajne s svojimi barvnimi, nametanimi akvareli: Dubrovnik in Most v Mlinima pri Dubrovniku; Smrekarjeva: Lepa Vida me je prevzela; tudi en humoristični osnutek (menda za zagrebške »Koprive« je prispeval; manj sta mi ugajala Elko Justin in Augusta Santel. Od slovenskih kiparjev ni nobenega.

Od Zagrebčanov napravijo na razstavi dober vtis Petar Pap (Pejsaž sa mora), Zdenka Ostrovič-Peksider (Žive udovice, Plaža u Novom), Dragan Renarić (Zima), Nasta Rojč (Pralje), živobarvni, toda tehnično stari Marijan Sajver (Pred olujom, Čveče), vsa v prelivih Sonja Kovac (Akt), Lina Crnić-Virant (Madona), s kmečkimi motivi in vedno istimi skupinami, barva Jozo Bužan (Stupalo, Sa polja, Slijepe itd), staromodni Milenko Čurić (Bibliofili) Lisi Kučera (močno olje: Iz Sibiñkoga kanala), Kiparjev ni. Od arhitektov sta zastopana Ebert in Pothorski.

Sarajevčan Todor Škvarjič je mnogobarven, nametan (Prvi Kazan u Dardani). Osječan Korneilije Tomljenović ima par bakrorezov iz Italije.

Od Belgrajčanov so najizrazitejši in najjači linijsko čisti in v kompoziciji strogi Živorad Nastasijević (penikorn brat), ki se ne zanima toliko za barvo (Zena v pejsazu, Celopečka ulica u Beogradu); Marin Tartalija, ki je zastopan z dvema portretoma, ki razodevata nekaj naturalizma; Zora Petrović je izredno temperamentna in močna; ljubezenski Bosanec Jovan Bijelić ima topot samo eno krajino; izboren je Živanović v pejsazu, — ugaja južnosrbski motiv grafika Ljube Ivanovića (tudi oni iz Sarajeva je dober); vojvodinske motive sta razstavila Ivan Radović in Sava Ipić. Od kiparjev bi omenil Kolarovića (sv. Jovan Krstitelj), Rosandića (Mladič sa harlom) in Sretena Stojanovića (Pred ogledalom).

Ob koncu naj omenim, da je belgrajsko dnevno časopisje Zagrebčane in Ljubljance skoraj čisto prezrlo, da si je več ko polovica razloženih slik njihovih. Zdi se mi, da je to namenoma in vedoma napravljeno. Vendar naj belgrajski umetniški reporterji in kritiki, ki so napisali omenjene članke, vedo, da je to preveliko podcenjevanje nas prečanov in da s takim recenziranjem ne bodo koristili ne sebi ne svojemu ugledu, še manj pa skupnosti, ki nam je tudi v umetnosti, in tu še prav posebno, tako zelo potrebna.

*

Ljubljanska drama: Igra ljubezni in smrti. (Igra v enem dejanju [dveh slikah]. Spisal Romain Rolland. Poslovenil O. Zupančič. Režiser C. Debevec.) Ob Dantonovi smrti (Büchner) in Revolucionjski svatbi (Michaelis) je Igra ljubezni in smrti R. Rollanda, tiha ljubezenska drama z burnim revolucionarnim ozadjem. To je igra treh ljudi: moža, žene in ljubimca, ki nihajo med ljubeznijo in smrtjo. Med ženo in ljubincem stoji postaren mož, ki se prav tedaj, ko spozna ženinovo odtujenost, dvigne v svoji človeški dobroti in je toliko močan, da skuša rešiti iz žrela revolucije dvojico mladih ljudi, ki je sam že dozorel za smrt pod giljotino. Toda rešitev pride od druge strani — žena se oklene moža in čaka z njim smrti, tretji pa, željan življenja, se reši. Dramatična gradba igre je izvedena z romansko eksaktnostjo, dočim so nekatera mesta zlasti na vrhuncu zapletka bolj literarna kot psihološka krepka. V celoti je pisateljeva moč poleg dobre konstrukcije v zapletku tudi v tem, da v razpletu s široko lirsko retoriko doseže vsebinsko polnost. Delo samo je vsekakor vredno vzporeditve, ne spada pa med izrednosti. Režiser C. Debevec je v igro prinesel mnogo težkega občutja, in ga je znal s pravo retardacijo in variacijo prav stopnjavati. Posebno uvodni prizori so bili v tem oziru dobri. Tam so g. Lipah, gđ. Slavčeva in Vida in g. Zeleznič podali lepe ekspozicijske prizore. Izrazit v igri in maski je bil g. Lipah. Nadaljnja igra je slonela na ramah g. Levarja, gospe Šaričeve in g. Jana. Poseben in odličen je bil samo g. Levar, ki je podal strtega republikanca Courvoisiera z bolečino in ljubeznijo, ki je resnično geniala — dočim sta bila oba soigravca nista dosegla njega, g. Jan je bil s svojo impetuznostjo celo neverjeten.

F. K.

Kulturno poslanstvo ljubljanske opere. Ljubljanska opera je na svojem gostovanju v Splitu dala Prokofjevo opero »Zaljubljen v tri oranže«. Ogromna večina publike dela ni razumela. Split je pač bolj vajen Verdija in bi moral imeti priliko, da večkrat čuje glasbo v modernem stilu, preden bi proniknil v lepoto Stravinskoga, Debussyja ali Prokofjeva. Kritika seveda sodi drugače ko publika in v največjo pohvalo spremila gostovanje naše opere, ki da »ima inteligentno, požr-

tvalno in kulturno vodstvo« ko malokatera druga. Zlasti se podčrtujejo visoke kvalitete dirigenta Stritofa. Pevci in pevke kot taki so želi veliko priznanje, pevkam pa so se izročili tudi lepi sopki.

Slovensko prosvetno društvo v Zagrebu priredi v čast Rihardu Jakopiču dne 7. junija v Narodnem kazališču v Zagrebu Ivan Cankarjevo »Pohujšanje«, 8. junija ob 11 dopoldne pa se odprvi v Umetniškem paviljonu na Zrinjcu reprezentativna razstava mojstrovih del.

Kraljestvo božje, štev. 6 objavlja kot prvi katoliški list na svetu besedilo Molitve k sv. Tereziji Deteta Jezusa za Rusijo, ki jo je papež velel vsak dan moliti na njenem grobu. — B. Sediv nadaljuje opis zgodnjega življenja Pavla Sumana, dr. Jaklič pa nam podaja podoben češkega kneza Sv. Vavla, ki je svojo deželo dvignil na stopnjo kulturne države. Seznanjamo se nadalje z delovanjem katoliških usmiljenj v Bolgariji. Vesti s krščanskega vzhoda nam odpirajo razgled široko po Rusiji in Aziji ter budijo krščanski idealizem zlasti naše mladine, da bi se vse slovanstvo zedinilo v veri Sv. Cirila in Metoda. — Uprava K. B. je v Mariboru, Koroščeva ulica 12, naročnina je 12 Din na leto.

Lovce, maj, med drugim nadaljuje zelo zanimiv spis A. Savlja o medvedu v kočevskih revirjih.

DOMACI VRT, spisal M. Humeč, je zlata knjiga zlasti za naše gospodinjice, pa tudi za gospodarje, kako vrt urediti, obdelovati in krasiti ter nas uvaža v gojenje tako najraznovrstnejših zelenjav, krompirja kakor tudi cvetlic. Praktična in za vrtnarstvo obhodno potrebna knjiga stane broširana 33, vezana 40 Din in se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

KUBICNA RACUNICA za okrogel, rezan in tesan les, sestavlja Mirko Logar, 1929, je v našem kmetiskem in lesnem gospodarstvu neobhodno potreben pripomoček, s katerim se na podlagi premera in dolžine takoj najde kubična mera tako za en hloč ali za poljubno število hločev (do 100) kakor za trave in to pri slednjih ne samo v metrih, ampak tudi v čevljih in colah. Knjižica, ki mora biti v žepu vsakega našega gospodarja z lesom, stane 45 Din in se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

PRAKTICNI SADJAR, spisal M. Humeč, Ljubljana 1923, je najbolj priljubljena knjiga v našem kmetiskem gospodarstvu. Na izredno praktičen način in na podlagi mnogostevilnih lepih slik se tu mudi pouk v pridelovanju sadja. Knjiga se naroča v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani in stane 80 Din.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri večer.

17. maja, petek: »Bitka« Red A.
18. maja, sobota: »Grehe«, izvirna slovenska noviteta. Premijera. Premijerski abonma.
19. maja, nedelja: »Igra ljubezni in smrti« Izven. Znižane cene.
20. maja, ponedeljek: »Utopljenca« Izven. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Mariborsko gledališče

17. maja, petek: Zaprt.
18. maja, sobota: Ob 20: »Poljska kri.« ab. B. Kuponi. Zadnjičkrat. Znižane cene. Gostovanje g. Neraliča.
19. maja, nedelja: Ob 20: »Grofica Marica.« — Prvič.
20. maja, ponedeljek: Ob 20: »Grof Luksemburški.« Znižane cene. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

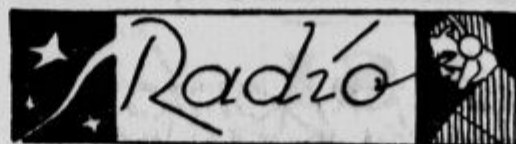
Koncert »Vinohradskega Hlaholac« v Ljubljani. Sloveče češko pevsko društvo »Vinohradski Hlaholac« priredi koncertno turnejo po Jugoslaviji. V Ljubljani priredi dva koncerta in to v soboto 1. junija zvečer v veliki dvorani hotela »Union«, v nedeljo, 2. junija dopoldne pa brezplačen koncert za mladino. Narodna dolžnost nam veva, da sprejmemo odlične praške pevce čim najpristnejše. V to svrhu je sklicala »Jugoslov.-češkoslov. Lige« v Ljubljani zastopnike vseh pevskih društev na posvetovanje, na katerem se je osnoval poseben odbor, ki bo skrbel za to, da bo sprejem v Ljubljani dočetojen, prisrčen in zares bratski. V okviru tega odbora sta bila izbrana še dva odseka: sprejemni in stanovanjski. Oba ta odseka sta že pridno na delu, pri katerem ju bo, o tem smo prepričani, rado podpiralo ne samo vse naše narodno občinstvo, marveč tudi vse naše oblasti. Pevski zbor »Hlaholac« šteje 40 pevk in 30 pevcev. V Ljubljani ostanejo gostje dva dni, napravijo pa tudi izlet na Bled. V Prago se vrnejo v nedeljo 2. junija z opoldanskim brzovlakom.

Naše dijaštvo

Bankoštno zborovanje — zadnja navodila. Odhod iz Ljubljane v soboto, dne 18. t. m. ob 12.20. Polovična vožnja dovoljena po odloku gen. direktorije žel. št. 25.792-29. Vsak kupi na odhodni postaji cel vozni listek in ga da mokro žigosati. V Mariboru listka ne odda, ker velja za povratek. Vsak dobi na zborovanju potrdilo o udeležbi. Povratek iz Maribora v ponedeljek 20. t. m. ob 13.28. — Po možnosti vzemi vsakdo s seboj oedejo ali pelerino. — Sreče na pot in na svidenje! Bog z nami! — SDZ.

Orel

Orliškim krožkom. Članice, ki bodo v nedeljo 19. t. m. prisostovale izbirnim tekmam, se morajo pred vhom na Stadion izkazati s krožkovnim potrdilom. — Obenem se članice obveščajo, da je na Stadionu vsako nedeljo od 9 do 11 dopoldne telovadba prostih vaj za leto 1928 in 1929. Udeležba članic ljubljanskih krožkov obvezna. Po možnosti naj k tej telovadbi prihajajo tudi članice zunanjih krožkov. — Slov. Orliška Zveza.

Presim, vrnite! Podpisani je posodil 4 zvezke »Novih akordov« nekemu ali nekaterim v svrhu nastopa v Radio Ljubljana. Vljudno prosi, da mu čim prej vrnejo izposojene stvari. — Dr. A. Dolinar.

SKUPNI ORKESTER ZA TRI HOTELE.

Neka new-yorška hotelska družba je te dni napravila zanimiv poskus prenosa godbe nekega orkestra potom napeljav, mikrofonov in pojačevalnih naprav iz enega hotela v več drugih. Poskus se je izvršno posrečil in hotelski gostje so ob zvočnikih po raznih sobah poslušali orkestralno godbo, hotelirji pa si upajo na ta način prihraniti stroške za vzdrževanje lastnih godb.

TEKMOVANJE PEVCEV V RADIU.

Alwater-Kent, vodilno ameriško radio-podjetje, je že tretjič razpisalo nagrado za najboljšo pevce in pevke, ki naj bi nastopili v radiju. Tekmovanja se more udeležiti vsi Amerikanci v starosti od 18 do 25 let. Nagradi pevcu dobe nato stalen angažman pri raznih radijskih podjetjih. Lani je »zmagal« neki Ronald Colman, ki mu sedaj plačuje neka radijska družba mesečno 34.000 šilingov. Miss Hazel Arth, ki je lani prejela nagrado v znesku 5000 dolarjev, je sklenila kmalu potem tudi sijajno pogodbo z neko radijsko postajo.

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 17. maja: 12.30 Reproducirana glasba. — 13.30 Glasbena napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Borzna poročila. — 17.30 Koncert Radio orkestra. — 18.30 Primerjajoče vercelovje, vseuč. prof. dr. Ehrlich. — 18.30 Gospodinska ura, gđ. Krekova. — 19.30 Francosčina, dr. Leben. — 19.30 Iz glasbene svetla, dr. Vurnik. — 20.30 Koncert pevskega kvarteta gojencev ljublj. konservatorija Caesar Frank: Blagri 1. Prolog, tenor solo, poje g. Pucelj; 2. Kvartet iz 3. dela, pojejo gospe Sivec, gđ. Koroščen, g. Vedral in g. Pucelj; 3. Mati dolorosa iz osmega dela, poje gospe Sivec. Radio orkester. — 22.30 Glasbena napoved, reproducirana glasba.

Sobota, 18. maja: 12.30 Reproducirana glasba. — 13.30 Glasbena napoved, reproducirana glasba. — 17.30 Koncert Radio orkestra. — 18.30

Nemščina, gospe dr. Piskernik. — 10 Spiritizem na Notranjem. Psihoanalitična pojasnitev zagonetnega slučaja, dr. Bartol. — 19.30 Početek pokojninskega zavarovanja javnih nameštencev, dr. A. Sagadin. — 19.55 Odgovor slovenske mladine na mirovni pozdrav mladine iz Wallasa. — 20—20.30 Prenos zvonjenja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. — 20.30 Pevski kvartet Glasbene Matice. Vmes žvižganje, g. Bučar. — 22.30 Glasbena napoved in poročila.

Drugi programi:

Petek, 17. maja.

Belgrad: 12.10 Gramofonske plošče in poročila. — 20.30 Dr. Vasić čita svoja dela. — 20.30 Orkester srbskih ciginov. — 21.30 Razvoj policije. — 21.55 Poročila. — 22.05 Opretna glasba. — Zagreb: 13.15 Plošče. — 20.35 Pesni A. Koševič-Badališ s klavirjem. — Praga: 11.15 Plošče. — 12.30 Koncert. — 16.15 Predav.: O sestavi materije. — 16.25 Komorna glasba. — 19.20 Koncert godbe na pihala. — 20.40 Vesela ura. — 21.35 Klavirski koncert. — 22.20 Laska glasba. — Stuttgart: 13.15 Plošče. — 16.15 Popoldanski koncert. — 18.30 Koncert. — 19.30 Vremenoslovje. — 20.30 Koncert Dayton-Westminsterskega zbora, nato plošče. — Toulouse: 12.45 Koncert, petje, jazz. — 20.30 Koncert vojaške godbe. — 20.45 Iz komične opere. — 21.30 Koncert. — Bern: 16.30 Koncert. — 20.05 Koncert. — 20.45 Češka ura. — Katowice: 16.15 Plošče. — 17.55 Poljudni koncert. — 20.15 Simfonični koncert iz Varšave. — Rim: 13.30 Trio. — 17.30 Koncert ruske godbe s petjem. — 20.45 Opereta: Paganini (Lehar). — Berlin: 16.30 Predavanje za vrtnarje. — 16.30 Zabavna glasba. — 19.30 Konec tedna. — 20.30 Leon Jesselova glasba, nato orkestralna glasba. — Dunaj: 11.30 Kvartet Cerda. — 16.30 Orkester. — 17.15 Glasbena akademija. — 20.15 Princezinja Nineta (Joh. Strauß) opereta. — Milan: 11.15 Gramofonske plošče. — 12.20 Kvintet. — 16.30 Oroško petje. — 17.30. — 20.30 Simfonični koncert. — Budapest: 9.15 Koncert tria. — 12.05 Ciganska godba. — 17.10 Orkestralna baletna glasba. — 19.30 Prenos opere; koncert vojaške godbe.

BOTRI! Ne peljite birmanca v gostilno, ampak v prodajni oddelek Radio Ljubljana.

Po šahovskem svetu

Dne 28. aprila t. l. se je vršila v Grazu revanšna tekma med slovenskimi šahisti in avstrijsko-štajersko šahovsko zvezo v Grazu, ki se je končala 6 : 4. Med slov. zmagovalci so gg. Pirc (slov. šah. mojster), katerega partija z štajerskim mojstrom Berghoferjem je bila ena najlepših, dalje so zmagali Furlani proti bivšemu štajerskemu mojstru Polzerju, Stupan, Milan Vidmar ml. in Gabrovšek. Gg. E. Kranar in Schwab sta igrala remis, izgubili pa so partije gg. Ciril Vidmar, ing. Tekavčič in Vogelnik. Na drugem mestu prinašamo danes partijo med dr. Vidmarjem in Beckerjem, ki je bila igrana na prvi tekmi med slov. šahisti in avstrijsko-štajersko šahovsko zvezo v Mariboru dne 9. septembra 1928 in ki bo gotovo zanimala naše p. n. čitatelje. Prihodnjič pa bomo priobčili kako zanimivno partijo iz revanšne tekme v Grazu.

Ljubljanski šahovski klub pripravlja veliko šahovsko lokalno tekmo domačih matadorjev. Zmagovatelji bodo prejeli lepe nagrade, prvi pa dobi naslov ljubljanskega šahovskega prvaka. Tekma se bo vršila najbrže še ta mesec in bomo o poteku poročali.

Šahovski mojster, zagrebški prvak Vladimir Vuković bo ta mesec odpotoval na Anglesko. Njegovo odsotnost bodo zelo občutili zagrebški šahovski krogi, kateremu je bil Vuković voditelj in organizator.

Mednarodni šahovski turnir v Karlovih varih na Češkem se bo pričel koncem julija t. l. in bo trajal skoro do konca avgusta. Udeležil se ga bo tudi naš vele mojster dr. Vidmar, ki bo brezdvoma zelo častno zastopal Jugoslovane, predvsem pa nas Slovence.

13. partija.

(Igrana na šahov. tekmi Slovenija-Avstr. štajerska dne 9. septembra 1928 v Mariboru.)

Beli:	Dr. Vidmar:	Črni: Prof. Becker:
1. d2—d4		Sg8—f6
2. Sg1—f3		b7—b6
3. g2—g3		Le8—b7
4. Lf1—g2		c7—c5?
5. 0—0		c5:d4
6. Sf3:d4		Lb7:g2
7. Kg1:g2		g7—g6
8. e2—c4		Lf8—g7
9. Sb1—c3		Dd8—c8
10. b2—b3		0—0
11. e2—e4		Sb8—c6
12. Lc1—b2		d7—d6?
13. d4:c6		De8:d6
14. Sc3—d5!		Sf6:d5
15. e4:d5		Ld6—b7
16. Lb2:g7		Kg8:g7
17. Kg2—g1		Ta8—c8
18. Tf1—e1		b6—b5
19. Dd1—d4		Kg7—g8
20. Te1—e4!		b5:c4
21. b3:c4		Tc8—c7
22. Ta1—e1		Tf8—c8
23. Dd4—d2		Te7:c4
24. Te4:e7		Te4—c7
25. Te7—e8		Te8—e8
26. Te1:c8		Kg8—g7
27. Dd2—d4		f7—f6
28. Te8—e6		Te7—f7
29. g3—g4		Db7—c7
30. h2—h4		Lb7—b6
31. Kg1—g2		De7—c2
32. Te6:d6		De2:a2
33. g4—g5		h6:g5
34. h4:g5		Da2—e2
35. Td6:g6		Td7:f6
36. Dd4:f6+		Kg7:h7
37. Df6—f7+		Kh7—h8
38. Df7—f8+		Kh8—h7
39. Df8—h6+		in črni se uda!

Šahovski problemi.

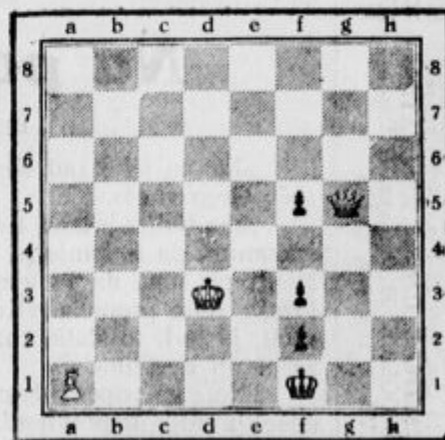
Šahovski problem je umetno sestavljena pozicija, v kateri sledi šah-mat v naprej določenem

število potez. Problemi tvorijo posebno zaključeno polje šahovske umetnosti in se principijelno ločijo tudi od takozvanih šahovskih končnic. Pri slednjih se doseže mat v poljubnem številu potez, med tem, ko se pri problemu, kakor rečeno za hteva določeno število potez za mat. Problemi torej nimajo ničesar skupnega s praktično šahovsko partijo razen to, da pozicija odgovarja smislu končne šahovske partije. Pozicije, ki se v praktični šah. partiji ne pojavljajo v smislu teorije, so nedopustne. N. pr. tekač ne sme biti v sredi deske, če sta njegovi dve izhodni polji zasedeni še od pešcev. Tudi pozicije s tremi skakači ene in iste barve itd. niso dopustne, dasi so v praktični igri vsled metamorfoze pešcev tudi trije skakači možni. Metamorfoza ali spreminjanje pešcev v figure je pa dopustno, če se te izvrše v teku rešitve problema. Šah-problem je umetnina in kot taka je podvržena gotovim pravilom estetike. Ni šah-problem vsaka pozicija, ki vodi v gotovih potezah do mata. Šah-problem mora biti že na prvi pogled zagonezen, presenetljiv, uvodna poteza mora biti na videz nemogoča in kljub temu povsem korektna in strogo odgovarjajoča vsem pravilom šahovske teorije. Ne sme biti nepotrebnih figur na deski; vsaka figura na deski mora imeti svoj pomen in namen. (Nadaljevanje o tem poglavju sledi.)

Danes prinašamo na drugem mestu zanimiv in zelo poučen problem, klasično delo velikega nemškega problemskega mojstra, viteza pl. Holzhausen-a iz njegove najnovejše knjige »Zweckreinheit und Logik im neudeutschen Problemschach«.

Problem šte. 12.

(Od viteza pl. Holzhausen.)

Mat v 3 potezah.

Rešitev problema v naslednji šah. rubriki.

Rešitev problema šte. 11.

V poziciji kakoršna je, more črni z Dg5 : c3 dati belemu šah in zagroziti mat. Beli bi odgovoril z f2 : e3 in enočasno dal črnemu šah-mat (takozvani »Wechselmatt«).

1. Dc7—d6!
a) S to potezo napravi črnemu kralju izhod na polje c4 za slučaj gorioimenjenega »Wechselmatt«-a. Če sedaj igra črni Dg5 : e3+ da beli mat s Sd5 : e3. Polje e4 je sedaj sicer svobodno od dame c7, zaprt pa od Se8, medtem, ko dama daje šah (Abzugschach).
b) Vsled prve poteze belega je razvideti, da preti Sd5—b6 mat. Črni želi to parirati in vleče Sa3—c4, da v slučaju Sd5—b6 vzame belo damo na d6, tedaj je mat na Sc3—e2 ker si je zastavil La6! Če pa črni vleče Sa3—b5, tedaj je mat s Dd6—b4.
c) Ako črni f5—f4 ima črni kralj prost dostop na polje e4 in je v tem slučaju na te Tc3—e4.
d) Če črni Dg5—g8, da v slučaju belega Sd5 prepreči s svojo damo mat od bele kraljice na polju d6, tedaj je mat na polju Df4, ker je polje g5 prosto in c5 je ogroženo od belega Lf8!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službo dobe

Kamnoseke in zidarje
za cement. izdelke sprejem. Jožef Ciglar, Dunajska 69, Ljubljana.

Vajenca
z dežele sprejem za pekovo obrt. Mora biti 16 let star, priden in pošten. Hrana, stanovanje in perilo v hiši. Drugo po dogovoru. — Anton Grahek, pekar, Črnomelj.

Prodajalka
pridna, pošena starejša moč, izurjena v mešani stroki, lepih manir in delavna, dobi takoj mesto v večji trgovini na deželi z vso oskrbo. Ponudbe pod šifro »Vestna prodajalka« na upravo »Slovenca« pod št. 5346.

Prodamo

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. L. Brozović, kemiška čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Ugodno napredaj
dobičkanosno posvetstvo z vsem živim in mrtvim inventarjem. Solnčna lega in oddaljeno 15 minut od trga Braslovče v Savinjski dolini. Natek Franc, Ponder p. Sv. Jurij ob Taboru.

Čebele
štiri močne kranjiče prodam. — Poizve se pri Dovič, Tomačevo 43.

Trgovski portal
prodam v najboljšem stanju. (Vrata in izlozba.) Ogleda se lahko: Novi Vodmat št. 37. Pojasnila se dobe P. Košak, Krenkov trg 11, Ljubljana.

Strešne opeke
večjo množino, stare, navadne, prodam. Komad 0,30 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5370.

Osební Daimler avto
v popolnoma dobrem stanju, 22-27 k. s., zeleno (temno) pleskan, skoraj nove pneumatike — 1 rez. kolo, 4-6 sedišča, težak 980 kg, rabi zelo malo bencina, razsvetljava na karbid, taksa plačana, se takoj proda za 18.000 Din. Voz se lahko ogleda v Mojstrani ali na Jesenicah, in je pripraven za gg. potnike ali pa na deželi za avtotaksa. Vprašanje na ravnatelja Mihajla Rozmana, Mojstrana (Gorenjsko).

Proda se
v bližini Maribora dva vagona jabolčnika in 10 polovnjakov vina — vse lastni izdelek. — Naslov v upravi Slov. v Mariboru.

Dieselmotor
že demontiran, 35 HP, parni stroj, še montiran, 120 HP, vsled elektrifikacije ceno napredaj. — Ponudbe na Ljubljana 1, poštni predal 120.

Kupimo

Kupim
hrastove hlode. — J. Pogacnik, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Objave

Pozor, mlekarne!
Zaradi opustitve mlekarne se vrši prostovoljna dražba vsega mlekarskega inventarja v nedeljo 19. maja ob 2 popoldne. Ugodna prilika za interese. — Franc Papež, mlekar, Velika Loka št. 46, Dolenjsko.

Posestva

Vila v Kranju
v najlepšem predmestju, s štirimi sobami in stranskimi prostori ter 3 parcelami, se vsled preselelitve proda za lastno ceno. Stavba je jeseni surovo dodelana. Podrobnosti: Plesko, Rupa pri Kranju.

Stanovanja

Meblovana soba
mesečna, se odda s 1. junijem. Naslov v upravi pod št. 5252.

Sobo
za pisarno, v sredini mesta, iščem za takoj. Ponudbe na Josip Sirk, geometer, Poljanska ces. 64.

Razno

Pozor, gostilničarji!
Pristne domače in ovske SALAME, kakor tudi najboljši polemendolski SIR nudi po zelo solidni ceni
I. BUZZOLINI, Ljubljana, Lingarjeva ul., za škofijo.

Klaviirje
in pianine izposojuje in prodaja najceneje in na obroke Warbinek, Ljubljana, Gregorčičeva 5, v bližini Glasbene matice.

Najprimernejše in v trajen spomin kod BIRMANSKO DARILO
je gotovo prvovrstno izdelana slika. Priporoča se Kunc Franc, fotografski atelje, Ljubljana Wolfova ulica.

Birmanska darila!
L. Vilhar urar Ljubljana Sv. Petra 36

Koruzo za krmo
oddaja najceneje veletrgovina Zita in moke A. VOLK, Ljubljana Lesljeva cesta št. 24.

Ažurira in entla

takoj Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. Vezenje oblek.

RAZPIS

Podpisana občina razpisuje službo enega redarja in enega nočnega čuvaja. Slednji mora biti več za mala popravila na električnem omrežju.

Županstvo občine Konjice trg, dne 11. maja 1929.

Krompir za prehrano

po Din 1'40 pri odjemu najmanj ene vreče pri Gospodarski zvezi v Ljubljani

Pridobivajte novih naročnikov!

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah.
CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Birmanska darila
po znižanih cenah
Ant. Kofež, urar Ljubljana, Miklošičeva c. 14

Ali že veste,
da dobi vsak, ki naroči »Radiowelt«, za eno leto ali podaljša naročnino za eno leto.

Zastoni elektronko

SD 4 (avdionko) ali XD 4 (sklepno ojačevalko)? Letna naročnina Din 250- in Din 10- za poštino premije

Ali že poznate

najboljši mesečnik Evrope? Ako ne zahtevajte še danes številko »FUNK-MAGAZIN«-a na ogled
Pišite samo na
WIENER RADIOVERLAG, G. M. B. H. Wieda I. Pestalozzengasse 6

Prodaja gozda

Naprodaj je arondiran gozdni kompleks Jelov breg — Vršiče v Gorskem kotaru v obsegu 600 ha, z longarskimi poslopji in parno žago. Za takojšnjo sečnjo godno okrog 8500 m³ čiste tehnične mase, večinoma jelke. Eventuelno se odda les na panju z zakupom žage. — Pojasnila daje g. dr. Ludovik GROBELNIK, notar v Ribnici na Dolenjskem.

Jugoslovensko »GANZ«
akcijska družba
Oddelek za stroje
Betonske
kamenno-droblilne,
opekarske in kemične industrije
Priporoča:
Stabilne in vozeče mešalke betona, avtomatske podajalce

Valji za lomljenje, gatke, bine, drobilci okrogli z okretnimi kolesi, stroji za cepljenje kamnov, cilindri za sortiranje, mlini, vržna dvigala itd. — Stiskalnice za opeko, mize za rezanje, modeli-mešalke za ilovico, revolveroreše za pogon z jermeni in roko. — Mlini za glazuro, okretna vretena, vlažni mlini, valji za gnetenje ilovice.

Brezplačne ponudbe
Centrala BEOGRAD
Karadjordjeva 75
Telefon: 23-90 in 44-33
Vedno poceni, zanesljivo

Brezplačni obisk inženjerjev
Tehniški biro: ZAGREB
Draškovićeva ul. 27
Telefon: 55-87
Sposobni za pogon

Adresa za telegrame: »GANZ«, Beograd

RAZPIS
županstvo trga Trbovlje razpisuje
MESTO STROJNIKA
pri hladilnici. — Plača po dogovoru. — Pravilno kolkovane prošnje s pričevali o usposobljenosti je predložiti najkasneje do 22. maja ob 12 popoldne v občinski pisarni. — Trbovlje, 15. maja 1929.
I. Sitar, župan.

Globoko potrli naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem žalostno vest, da je naš srčnoljubljeni oče, brat in stric, gospod
Aleksander Schaffer
okrajni tajnik v pokoju
danes zjutraj po kratki in mukepolni bolezni, v 61. letu svoje starosti, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb draga pokojnika se bo vršil v soboto 18. t. m. ob pol 5 popoldne iz Deželne bolnice k Sv. Križu.
ZALUJOČI OSTALI

Gojzerji vseh vrst!
Fantovski čevli 170 do 200 Din
Ženski bolj lahki 200 do 250 Din
Moški 250 do 350 Din
Najfinejši iz juhte 400 Din
ima v zalogi in izdeluje po meri
ZALOKAR Gosposvetska cesta 8

KOLESA
DÜRKOPP in drugih najboljših svetovnih znamk
Pomnite, da ima velikansko izbiro koles, šivalnih strojev ter gramofonov in plošč po najnižjih cenah trdka:
TEHNIK JOSIP BANJAI
Ljubljana, Pražakova ul. 19
(V neposredni bližini glavnega kolodvora)
Pridite in ogledajte si, ali zahtevajte ponudbe
Prodaja tudi na obroke!
Prodaja tudi na obroke!

T. C. Bridges:
Na pomoč!
Roman.
»Jaz pa jako rad verjamem, da ima Sam prav,« reče Greg vneto.
»Jaz tudi,« prizna Jim bolj mirno. »Sedaj se tudi spomnim, da tipkanje ni bilo takšno kot pri Uptonu. Mislim pa sem, da je temu vzrok njegov strašni položaj.« Nato preneha. »Ker pa Upton ni ničesar sporočil, je tudi to slabo znamenje! Saj je rekel, da bo začel ob desetih.«
»Ne,« ga popravi Sam. »Rekel je le, naj bomo od desetih dalje pripravljeni. To je pa vse kaj drugega!«
»Zopet imaš ti prav, Sam,« mu pritrdi Jim. »Potem bo pa najbolje, da čakamo in poslušamo, ako se še kaj oglasi.«
»Seveda!« reče Sam. »Ali nam dovolite, Mr. Valda?«
»Ako dovolim! Fant moj, rajši dam dohodke celega leta kot pa zamudim to sporočilo! Moja hiša vam je na razpolago, dokler želite. In jaz prav tako trdno kakor vi upam, da je vaš prijatelj živ in zdrav. Seveda pa utegnemo še dolgo čakati. Menjavali se bomo.« Pri teh besedah si natakne par slušal.
Čakali so res dolgo, tako dolgo, da je Jim izgubil skoraj vsako upanje; tu pa slednjič začno tipkati Morsejevi znaki.
»Ali je Upton?« hitro vpraša profesor.
»Da. Poznam njegovo pošiljatev,« odgovori Jim.
»Nikar ne govorite, prosim!«
Naslednjih pet minut je bilo v veliki sobi tako tiho, da niti dihanja ni bilo čuti, končno pa se Jim obrne k družbi in obraz mu je kar žarel.
»Hura!« zavpije. »Odbili so jih! Upton je živ in zdrav! Pravi, da lahko zdržijo še osem do deset

tednov in da željno pričakuje našega svidenja.«
»Sijajno!« pravi Valda veselo. »Zdaj vam pa dam nekaj malice in nato vas popeljem nazaj v vaš hotel, ker se vam bo mudilo na pot.«
Ko so stopali dol po stopnicah za njim, pošepeta Sam Jimu: »Bolje bi bilo, da bi hiteli, Jim! Pomisli vendar, da je Gadsden slišal vse, kar je Upton povedal.«
»Toda Jim zmaže z glavo. «Samo če je imel izredno dober radio, Sam. Še celo z Valdovim sem komaj komaj ujel Uptonovo pošiljatev.«
37. Nepričakovano: dobrodošli!
Sprevodnik z obrazom kavne barve je prišel skozi dolg, odprt ameriški železniški voz in nekaj klical, profesor, ki je znal španski, pa je prevajal. »Naslednja postaja bo Goyaz«, je pojasnjeval in pričel pobirati svojo ročno prtljago.
Potovali so skoraj štiri in dvajset ur in fantje so bili pokonci že od zore ter si ogledovali pokrajino; bila pa je popolnoma drugačna kakor so pričakovali. Kakor večina Angležev, so tudi oni mislili, da je Brazilija dežela gozdov in močvar in so bili kar očarani, ko so videli, da se železnica spenja na gorske prelaze, dasi so nekateri bili celih tri tisoč čevljev nad morsk gladino. Po dolinah so zeleneli gozdovi, višje ležeči kraji pa so bili večinoma brez vsega drevja. Vozili so se mimo mnogih in velikih kavnih plantaž (nasadov), zdaj pa so hiteli preko prerij (travnatih planjav), kjer so se pasle velike črede govedov.
»Zdi se, da pri potovanju skozi takele pokrajine ne bomo imeli sploh nobenih težav,« pravi Jim.
Greg pa se zasmije. »Saj ni povsod tako kakor tukaj, Jim, posebno pa na dolgem potu ne. To boš lahko spoznal, še preden boš en teden starejši.«
»To bom verjel takrat, ko bom videl,« odvrne

Jim smeje. Tu pa začne vlak počasneje voziti in obstane ob dolgem peronu (ploščadi).
Vsa družba je prav pridno hitela jemati prtljago iz železniškega voza, ko se jim približa visok, suh, mož, komaj malo temnejše polti od Angleža, oblečen v angleške jahalne hlače in lahko jopico iz drila, in se dotakne profesorjevega ramena, rekoč:
»Vi ste profesor Thorold, ne?«
»Da,« odgovori profesor in poznalo se mu je, da je precej presenečen.
»Dobrodošli torej!« pravi veliki mož. »Jaz sem Antonio Seca (Seka), bratranec Arturja Valde. Brzjavil mi je, da pridete in mi naročil, naj vam grem na roko.«
Profesor ga ostro pogleda, pa Secove temne oči so ga gledale tako prostodušno, da je bil kar zadovoljen.
»To je jako prijetno presenečenje,« pravi nato. »Upam pa, da vas ne bomo morda nadlegovali.«
»Prav veselilo me bo,« odvrne Seca smehljaje. »Tudi če bi ne bili prijatelji mojega dobrega bratranca, bi si štel v srečo, da smem Angleže pod streho vzeti. Prosim vas, ne trudite se s prtljago! Bodo že moji ljudje zanj poskrbeli.«
»Srečo imamo,« zašepeta Jimu Gregu, ko se odpeljejo na vozu z dvema lepima mulama s postaje in obrnejo proti Secovi hiši, ki je stala na griču nad mestom. »In vse to nam je naklonil ta dobri Valda! Je res fant, da malo takih!«
»Res!« pritrdi Greg. »Ali si pa tudi slišal, kako je Seca očku rekel, da mu bo posodil mule za našo pot? Te bodo gotovo dobre in tako bomo Gadsdena lahko daleč zadaj pustili.«
»Gadsden si bo tudi priskrbel mule, bodi brez skrbi!« se pridruži Sam. »To deželo pozna in špansko govori kakor domačin. Prepričal sem se o tem na ladji.«